

מתנות חיים!

קוראים יקרים!

אלף!!! אלף איש ואישה זכו להיוולד מחדש, לקבל כליה חדשה ומשמעות אמיתית לתפילה: "וחדש כליותינו"...

אלף איש ואישה נכנסו לחדר הניתוח, כשהם בריאים ושלמים והחליטו להעניק את הגבוהה שבמתנות, מתנת חיים!!! הם נפרדו מכליה, עטפו אותה בצלופן של אהבה והגישו אותה במאור פנים ובשמחה עילאית למי שאינם מכירים... ובכך הוציאו את הסובלים מחיי ייסורים והחזירו אותם ב"ה למעגל החיים, כפשוטו!!! כמעט שנה לפטירתו של בעלי, הרב אברהם ישעיהו הבר זצ"ל ומאז פטירתו ראינו תנופה עצומה במספר ההשתלות ב"ה. אמר לי אחד מגדולי ישראל בימי ה"שבעה", שמה שאדם עושה בעוה"ז במסירות נפש, זה מה שנותנים לו לעשות משם וביתר שאת... אנו רואים זאת עין בעין. דוקא בשנה כה מאתגרת וקשה, ולמרות הקורונה, היה את מספר ההשתלות הגדול ביותר בס"ד. אשרינו שזכינו להיות חלק מעם קדוש כזה, אשר קיימים בו אלף ה"נחשונים" הראשונים שעשו זאת. זכינו ומתחוללת לנגד עינינו מהפיכה אמיתית, אשר לוותה ביזע, בעמל, בקשיים עצומים ובעבודה קשה, יומם וליל במשך שנים ארוכות, על מנת לשנות את המציאות, לעורר מודעות ולהחדיר בציבור את ההבנה כי מדובר בתהליך שהוא אפשרי ובר השגה. אנו מקוים ומאמינים שיגיעו גם אלף תורמי הכליה הבאים, הקרקע כבר נחרשה, הזרעים כבר נשתלו והפירות ב"ה כבר כאן. כולנו רואים ומכירים את סיפוריהם של הניצולים, אנשים ונשים שהיו כבולים למכונות דיאליזה וחיייהם לא היו חיים וכעת, כמו נולדו מחדש לחיים בריאים ושלמים ב"ה.

עתה, ערב יום השנה הראשון לפטירתו של בעלי זצ"ל, מייסד עמותת "מתנת חיים" אנו מתפללים ומייחלים לממש את החלום שלו ולחסל את רשימת הממתנים להשתלה ושישראל תהיה המקום הראשון בעולם, בו לא יהיו חולי כליות ממתנים להשתלה....

יחד בעז"ה נצליח לחלץ רבים מצרה ורווחה, מעבדות לחרות ומאפלה לאור גדול.... חג כשר ושמח!!! ר. הבר

שם עולם אתן לו

חוברת מרגשת זו וכלל כעילות עמותת מתנת חיים לזכרון עולם של מייסד העמותה ומי שמסר נכשו למענה ולמנן כל חולה כליה באשר הוא

הרב אברהם ישעיהו הבר זצ"ל

שלנו ושלכם, שלו הוא תהא נשמתו הטהורה צרורה בצרור החיים

30. התורמת הצפונית

רחל קניאל מספרת על ההחלטה לתרום, תגובתה של המנהלת, הרגעים עם הרב הבר זצ"ל והתפילות בדרך לניתוח

34. מתנת תקווה

מה הוביל את הרב שלום מנחם וולגרלנר להצטרף לתורמי הכליות? ומה היו המילים האחרונות שלו לפני הניתוח?

38. שותפה לחיים

מלי טויטו, מטפלת במשפחתון, הגשימה חלום בגיל 62 כאשר תרמה כליה לאישה חולה

18. לתת מכל הלב

יעקב ונגרובסקי הוא איש עסקים, גם זמנו עמוס, ובכל זאת הוא החליט לתרום כליה

20. לצחצח את הכליה

שנים רבות של רצון לתרום הובילו את המאמנת הרגשית בריינה שפירא לתרום כליה, ומדוע נזקק גם בעלה להחלמה?

22. מעפולה תצא תרומה

אלחנן רבינוביץ, שיתף את אשתו ברצונו לתרום כליה, והופתע לשמוע: "גם אני רוצה"

26. מתאמות בחסד

מתאמות ההשתלות בחמישה בתי חולים בארץ, מסכמות 1000 השתלות של מתנת חיים

4. רב פעלים

אחרי שהגיעו אליו שאלות רבות בנושא תרומת כליה, החליט הגאון רבי דוד אוסטרופ שגם הוא מעוניין להצטרף לתורמים

10. החוט המשולש

מנחם ולדמן תרם כליה לבחור ישיבה, אחיו יעקב תרם כליה ליהודי שהיה שנים בדיאליזה, ומאיר פלדמן הצטרף לתרומה בהצלחה

16. תרומה חוצה מגזרים

מה קורה כשחסידי חב"ד תורם כליה לאישה מן העבר השני של המתרס? משה סגל מספר על כך בהתרגשות

אחרי שהגיעו אליו שאלות רבות בנושא תרומת כליה, החליט הגאון רבי דוד אוסטרופ שגם הוא מעוניין להצטרף לתורמים > אז למי הוא תרם בסוף, ומדוע עד היום לא פגש את המושתלת?

על הדברים. בהמשך היא הלכה לקבל ברכות מרבנים, ובראשם הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א שהבטיח לה שהתרומה לא תזיק לה בשידוכים ואף לא בנישואין.

להצטרף לתורמים

סיפורו של הרב אוסטרופ אינו מסתיים בכך. "הבחורה תרמה לבסוף", הוא אומר, "אך היא הייתה רק הראשונה מתוך אנשים שפנו אליי כדי להתייעץ על תרומות כליה מן הצד ההלכתי. בשלב מסוים עצרתי את עצמי וחשבתי: 'ריבנו של עולם, אני שומע כל כך הרבה על הנושא ומבין את חשיבות העניין ושרבים מגדולי ישראל מעודדים, כיצד ייתכן שאני בעצמי לא תורם?'"

מהר מאוד עבר הרב אוסטרופ ממחשבה למעשה. "פניתי למתנת חיים, הפעם לא בשביל אחרים, אלא בשביל עצמי וקיבלתי סדרת בדיקות שהפתיעה אותי בנפח העצום שלה. היו שם לא פחות מ-30 בדיקות. התחלתי לגשת אליהן, ובינתיים חזרו אליי מהעמותה והודיעו שמצאו אישה שזקוקה לתרומת כליה, ונראה על פניו שאוכל להתאים לה."

מאותו יום התקדמו הדברים במהירות. הרב אוסטרופ מיהר לעבור את הבדיקות שנותרו, והתברר שאכן ישנה התאמה. "מהרגע הראשון

שיחות טלפון רבות מגיעות מידי יום למורה ההוראה - הגאון רבי דוד אוסטרופ. מתוקף תפקידו כפוסק הלכה הוא נתקל במקרים מגוונים בהם אנשים מבקשים לשאול ולהתייעץ. אבל השיחה שהגיעה אליו לפני כשנתיים תפסה אותו בלתי מוכן בעליל.

על הקו הייתה בחורה בת 32, תושבת חו"ל, שלמדה בעבר בסמינר לבנות אמריקאיות בו מלמד הרב. "מדובר בבחורה שלצד טרם נשואה", הוא מציין, "והסיבה שהיא התקשרה אליי הייתה מכיוון שהתעניינה בתרומת כליה ורצתה לשמוע ממני על הצד ההלכתי של העניין."

הרב אוסטרופ מציין שבאותו זמן הוא אמנם שמע על האפשרות לתרום, אך לא ממש היה מונח בנושא, לכן לא ידע מה להשיב. "הבטחתי לבחורה שאבדוק זאת לעומק", הוא אומר, "וישיחת הטלפון הבאה שעשיתי הייתה לרב ישעיהו הבר זצ"ל, אותו הכרתי כתושב שכונת הר נוף בה אני מתגורר. הרב הבר השיב לי שבארץ לא יאפשרו לה לתרום, כי עדיין אין לה ילדים וישנו סיכון קטנטן בשל כך, אבל בחו"ל יאפשרו לה בלי בעיה. אחר כך ביררתי פרטים נוספים והגעתי למסקנה שאין סיבה הלכתית למנוע זאת ממנה. חזרתי אליה וסיפרתי לה

שלמה שפירא

רוב פעילות

על פי ההלכה

ביום בו הסתלק הרב ישעיהו הבר זצ"ל לעולם שכולו טוב, היה ברור שיהיה קשה למלא את חסרוננו, בין היתר בהתוויית דרכה ההלכתית של 'מתנת חיים'. אמנם הוא השאיר אחריו הלכות סדורות ומדויקות, אך עדיין היה צורך בדמות בעלת כתפיים רחבות שתנהל את הנושא ותפסוק את ההלכות.

"אחרי שהרב נפטר קיבלתי פנייה ממתנת חיים, בה הציעו לי להיות יו"ר ועד ההלכה", מספר הרב אוסטרופ. "בתחילה הרגשתי לא נעים עם התפקיד החשוב. ניסיתי לומר שיש תלמידי חכמים ראויים ממני, אבל בארגון התעקשו שחשוב להם שדווקא מורה הוראה שעבר את התרומה בעצמו יהיה זה שיפסוק, ואז כבר לא יכולתי להתנגד".

מאז ובמשך חצי השנה האחרונה עומד הרב אוסטרופ בראש ועד ההלכה של מתנת חיים, ומתוקף תפקידו מקבל שיחות מרתקות בהן אנשים שעומדים לפני תרומת כליה או אחריה, מבקשים להתייעץ ולשאול.

באלו נושאים עוסקים פסקי ההלכה?

"מדובר במגוון רחב של נושאים. כמובן שיש ביניהם כאלו שחוזרים על עצמם שוב ושוב, כמו נושא החיוב בצומות. יש גם הרבה שאלות בנושא דיני קדימה, המרגשות אותי בכל פעם מחדש. למשל כשמדובר בכמה אנשים שרוצים לתרום לאותו אדם, או בסיטואציות מרגשות אחרות. כדי לפסוק אני נשען על חומרים שהרב הותיר אחריו, וכן נעזר בחוברת שהוציא הרב יהודה שטיין שליט"א משכונת הר נוף, שאף הוא תורם כליה, בה הוא בוחן את ענייני תרומת הכליה מן הצד ההלכתי. "תחום נוסף בו אני לוקח חלק, הוא שותפות בוועדת האתיקה. מדובר בוועדה שמתכנסת על ידי מתנת חיים במקרים חריגים בהם יש צורך להכריע בעניינים שונים בנוגע לשיבוץ התורמים. חברים בה בכירים מן השורה הראשונה, כמו הרב פרופ' אברהם שטיינברג, נירולוג ילדים ומומחה לאתיקה רפואית, פרופ' משה דרורי, שופט בדימוס, פרופ' איתן יפה נוף, מהמכון למיקרוביולוגיה באוניברסיטה העברית, ועוד. אנו מתכנסים אחת לתקופה ודנים בשאלות שונות".

בשבט. "יום ההשתלות", הוא מציין בהומור, אבל מהר מאוד מרציץ. "אני חייב לציין שרק כאשר אושפזתי בבית החולים, התחלתי לעכל את גודל העניין, ואחרי הניתוח היו פעמיים בהן פרצתי בבכי בלתי נשלט, שזה דבר שמאוד לא אופייני לי. מי שמכיר אותי יודע שאני טיפוס שעושה מה שצריך בלי לחשוב הרבה על הרגש. גם במהלך הבדיקות לקראת התרומה, ניגשתי אליהן כי הרגשתי שכך עלי לנהוג, אבל רק בבית החולים התחלתי להתרגש באמת ולהבין שעשיתי את זה".

למחרת הניתוח זכו הרב אוסטרופ ואשתו לביקור מלכותי של הרב והרבנית הבר. "הם הגיעו ממש אחרי הניתוח, כדי לעודד ולחזק. זה המחיש לנו כמה הדבר יקר בעיניהם. גם הצוות בשיבא היה מסור מאוד ונתן הרגשה מיוחדת".

ומה אמרו בנות הסמינר על התרומה?

"לא הרחבתי איתן את הדיבור על כך יותר מידי. אני מאמין שתרומת כליה היא דבר חשוב, אבל קשה לי להרגיש כאילו שנתתי חלק ממני. הרי בורא עולם הוא זה שאפשר לי לעשות זאת, אני לא אדון על גופי. אבל ידוע לי שהתרומה הותירה רושם מאוד גדול על בנות הסמינר. בפעם הראשונה אחרי התרומה שבאתי ללמוד הייתי עדיין כפוף מעט, וכולן נעמדו בחדר האוכל במחאות כפיים. זה היה רגע שריגש אותי מאוד".

לא משפיעה עליו כלל בחיי היום-יום. ככל שדיברתי עם יותר אנשים שתרמו כך התפוגגו החששות ויכולתי להמשיך בלב שלם".

פגישה מיוחדת בתקופת התרומה הייתה לו עם הרב הבר זצ"ל. "הרב פגש אותי ואת אשתי, וכדי לסייע לנו בהרגשה טובה אמר ש'המונה במונית עובד רק כשנוסע נמצא בפנים, ואילו כשהמונית חונה אין הכנסות. אך אצל התורם ומשפחתו המונה עובד כל הזמן...' הוא התכוון לזכות הגדולה שיש בכל עת ובכל מצב. אני חייב להדגיש גם את התמיכה המשפחתית של אשתי ושל ילדיי, אני באמת חושב שבלעדיהם לא הייתי מצליח לסיים את התהליך".

"הבנתי את גודל העניין"

כאשר פנו לרב אוסטרופ ממתנת חיים ושאלו מתי הוא מעוניין לעבור את הניתוח, הוא ביקש למצוא תאריך בו יש תקופת מבחנים בסמינר, מה שיאפשר לו להיות פנוי ולהיעדר יותר בקלות. "רציתי שיהיה לי זמן להחלים מהניתוח בנחת", הוא מסביר. "לקחתי בחשבון שאני לא צעיר, וייתכן שההתאוששות שלי תהיה ארוכה".

לבסוף נמצא עבורו תאריך מתאים - ט"ו

הבהרתי לרב הבר שחשוב לי שלא לפגוש את המושתלת", הוא מציין, "התחושה שלי הייתה שפחות מתאים שאישה נשואה תרגיש כל החיים שהיא חייבת לגבר זר את חייה. פשוט לא הרגשתי נוח עם זה. מצד שני לא היה אכפת לי שהמשפחה של המושתלת וילדיה יפגשו את אשתי וילדיי. הרב הבר אישר לי שאכן כך יהיה, ובאמת הקפדנו על כך מאוד. גם אחרי הניתוח, כשגיליתי שאנו מאושפזים בחדרים סמוכים, המשכנו להקפיד שלא להיפגש, ובכל פעם שרציתי לצאת אל הפרוזדור, כדי לצעוד מעט - מה שנדרש כחלק מתהליך ההחלמה, אשתי יצאה קודם לכן כדי לוודא שהשטח ריק. אני חושב שזו הייתה החלטה נכונה, לי היא התאימה".

לא חששת מהתהליך?

"למען האמת, היו לי דאגות במהלך הדרך, והחלטתי לא להסתיר אותן. נפגשתי בתקופת הבדיקות עם בנו של חבר הכנסת אברהם רביץ שתורם לאביו כליה, והוא סיפר לי על איך ששכח מכך לחלוטין בתוך זמן קצר. גם דיברתי עם יהודי נוסף המתגורר ברחוב שלי שתורם דרך מתנת חיים, שמעתי ממנו איך הוא חזר לעצמו במהירות, וגם על כך שהתרומה

"לא הרחבתי איתן את הדיבור על כך יותר מידי. אני מאמין שתרומת כליה היא דבר חשוב, אבל קשה לי להרגיש כאילו שנתתי חלק ממני. הרי בורא עולם הוא זה שאפשר לי לעשות זאת, אני לא אדון על גופי".

אני חייב להדגיש גם את התמיכה המשפחתית של אשתי ושל ילדיי, אני באמת חושב שבלעדיהם לא הייתי מצליח לסיים את התהליך".

בני ברק

צילום: דוד קשת

ירושלים

צילום: דוד מנדלסון

מודיעין עילית

צילום: אשל צילומים

תרומות של חיים

אשדוד

צילום: צילומית 2000

ביתר עילית

צילום: אליהו שטיינבוץ

פתח תקוה

צילום: נתנן פיש

בית שמש

צילום: דוד קדוש

פרק א': כן, זה אפשרי

מנחם ולדמן הוא אברך מקריית ספר. כמו רבים, נוהג גם הוא לעקוב אחרי העלונים של מתנת חיים. "בכל פעם שקראתי את הסיפורים של תורמי הכליה הרגשתי שמדובר באנשים מיוחדים במינם", הוא מספר, "כאלו שמצליחים להגיע לפסגות אדירות של נתינה. תמיד הבטתי עליהם בהערכה והייתי בטוח שאלו מעשים שגדולים ממני בכמה מידות, הם שייכים לאנשים מוזן אחר. זה לא אני. נקודה.

"לפני ארבע שנים התחלתי לחוש חיבור קרוב יותר לנושא. זה היה אחרי שידיד נעורים שלי קיבל כליה מאחיו. מתנת חיים ליוו את התרומה הזו, וכך נחשפתי לנושא והתחלתי להתעניין בו. באותה תקופה גם פניתי לרב הבר וביקשתי לברר אצלו כמה שאלות הלכתיות. בין היתר היה חשוב לי לשאול מהו פסק ההלכה לגבי כהן שרוצה לתרום כליה - האם הוא נחשב בעל מום? אני כהן ולא רציתי לוותר על עבודתי בבית המקדש. הרב השיב לי שהגר"ש אלישיב זצ"ל פסק שאין בכך בעיה, ואני הוספתי וביררתי עוד כמה דברים. אחר כך זנחתי את הנושא".

אבל הרצון לתרום המשיך לרדוף אחריו. "שנה וחצי לאחר מכן, שכן שלי - דוד בלומנטל - תרם כליה. זה כבר היה קרוב ממש, והחלטתי לפנות אליו ולשוחח על כך. ביקשתי ממנו: 'תאר לי בדיוק איך התהליך נראה'. דוד פירט והסביר על כל הבדיקות בקופת החולים ובבית החולים, כמו גם על הליך ההתאמה והצורך להגיע לוועדות. לאחר מכן הוא סיפר על הניתוח וההתאוששות. רק אז קלטתי בפעם הראשונה שהתהליך לא כל כך ענק כמו שחשבתי. זה אמנם לא קל, אבל אם אתקדם צעד אחר צעד, אגיע לבסוף למטרה. סיימנו את השיחה בכך שאני לא יודע אם אתרום, אבל אם זה יקרה - זה התחיל עכשיו".

אשתו של מנחם הייתה שותפה לרצון לתרום, ועודדה אותו כבר מהרגע הראשון. "ובכל זאת", מספר מנחם, "בשלב מסוים עצרתי את ההתקדמות ואמרתי לה שככל שאני חושב על כך יותר, כך אני מבין שהיא זו שתצטרך להתאמץ יותר ממני בתקופה שבה אתרום, שכן עול הבית יהיה על כתפיה. לכן בשלב זה אפסיק לחשוב ואתן לה לקבל את ההחלטה. לקחו לה ימים ספורים כדי לומר בלב שלם: 'החלטתי שאם אתה רוצה, אעשה כל מה שצריך בשביל זה'. מאז נדרש לי ממש מעט זמן כדי לפנות למתנת חיים ולהתחיל בתהליך. אשתי הייתה באמת שותפה מלאה, ובערב

מנחם ולדמן תרם כליה לבחור ישיבה, **אחיו יעקב** תרם כליה ליהודי שהיה שנים בדיאליזה, **ומאיר פלדמן** הצטרף לתרומה בהצלבה < **שלושתם בטוחים**: "אין דבר בעולם שישווה לסיפוק שאנו חשים"

החווה המשולש

שלמה שפירא

כשיעקב מדבר על אשתו, הוא מבקש לציין דבר חשוב: "החלק של בני הזוג של התורמים הוא משמעותי ביותר. במוזכרים רבים אני אומר שאשתי תרמה גם כן. צריך להבין שבמהלך התרומה עוברת על התורם תקופה לא קלה, והוא זקוק להרבה עזרה פיזית נפשית. אשתי תמכה בי כל הזמן והייתה איתי בלי הפסקה. הרגע שבו הבנתי עד כמה שאני זקוק לה היה כשהתעוררתי מההרדמה. מתוך הכרה מעורפלת קראתי לאחות. היא חשבה שאני רוצה לבקש משככי כאבים, אבל הבקשה שלי הייתה אחת: 'אני צריך את אשתי ליד'. לאחר מכן עצמתי עיניים והמשכתי לישון".

יש גם דמות נוספת שליוותה אותו במסירות - הרבנית הבר. "ביום שישי שלפני הניתוח התקשרה אליי הרבנית ושאלה מהו שמי המלא, כדי שתזכיר אותו בתפילותיה בהדלקת נרות. אחר כך היא ביקשה לדבר עם אשתי, וזו הייתה קבלת הפנים החמה לה זכינו למשפחת מתנת חיים. במשך הימים שלאחר מכן הרבנית דאגה לנו ממש ברמה של אימא לבת. היא התקשרה כל הזמן כדי לוודא שהילדים מסודרים ושיש לנו איך לנסוע הביתה, שוחחה עם הצוות הרפואי ובדקה שלא חסר כלום. הכול בעדינות ובהתמסרות". התרומה שבה לקח יעקב חלק היא תרומה ייחודית מאוד שנעשתה 'בהצלחה'. תרומה בהצלחה היא אחת הדרכים המדהימות שיש כדי לתרום כליה. בעוד שבעבר אנשים שרצו לתרום לחולים מסוימים ונענו בכך שאין ביניהם התאמה, נאלצו לוותר על הרעיון, כיום ישנה אפשרות לקשר ביניהם לבין זוג אחר של תורם ונתרם. התורם מהזוג הראשון מעניק את כלייתו לנתרם מהזוג השני, ואילו התורם השני מעניק את הכליה לנתרם מהזוג הראשון. הניתוחים מתבצעים בו זמנית.

"שמחתי מאוד כשאמר לי שאהיה שותף בתרומה בהצלחה", מציין יעקב. "התחושה שלי הייתה שבתרומה של כליה אחת אני זוכה להציל חיים של שניים. גם הייתה כאן ההבנה שאם חלילה הכליה לא תיקלט אצל אחד המושתלים, לפחות אדע שהייתי שליח טוב לתרומת כליה למושתל השני".

בפועל, הוא פגש את המושתל לראשונה רק ביום הניתוח. "כבר לפני כן אמרו לי שאתרומם לחולה מבני ברק, אבל רק כשנפגשנו הבנתי איזה יהודי יקר הוא - אברך חסידי ירא שמיים שעבר תלאות לא פשוטות. כששוחחנו הוא

אבל החיים לא הפכו ממש לשגרתיים: "מאז התרומה היו כל מיני נושאים פרטיים שבהם הייתי זקוק לישועה, והם הסתדרו באופן פלאי ממש, עם המון סייעתא דשמיא. אני מרגיש שמרגע התרומה הקב"ה נמצא קרוב אליי ודואג לי באופן מיוחד", הוא אומר בהודיה.

פרק ב': דמעות בעיניים

יעקב ולדמן הוא אחיו של מנחם ומבוגר ממנו בשנתיים. שבועות ספורים לפני הניתוח, כשמנחם התקשר לספר לו שהוא עומד לתרום, הוא נתן צעקה. "אני מתבשל ברצון לתרום כבר שבע שנים", הוא מסביר, "זה התחיל כאשר התנדבתי בהסעת חולים לבתי חולים, והזדמן לי לקחת במשך תקופה חולה ממכון דיאליזה. כך נחשפתי לסבל שהחולים הללו עוברים. באותה תקופה גם שמעתי על הפעילות של מתנת חיים, אך עדיין צפיתי בה מבחוץ. כמה שנים לאחר מכן פגשתי את יאיר קרייף. יאיר עצמו תרם כליה לפני כמה שנים, ומאז הוא שגריר של מתנת חיים בכל מקום שבו הוא נמצא. כמוכן שדיברנו על הנושא, והוא זה שחימם אותי. אפשר לומר שבסופו של דבר תרמתי בזכותו".

במחשבה לאחר מציין יעקב שהזמן הממושך שנדרש לו כדי לקבל את ההחלטה היה מנוגד לאופיו. "בדרך כלל אני טיפוס שמקבל החלטות במהירות ובקלות. בנוגע לתרומת הכליה, עבדתי עם עצמי לאורך כל הדרך כדי לקבל את ההחלטה בהדרגה ולתת לה זמן 'להתבשל'. זו החלטה מאוד משמעותית בחיים, לא נכון לקבל אותה ברגע אחד. ההחלטה הסופית התגבשה אצלי בלילה שבו נפטר הרב זצ"ל. אז השגתי את הטפסים והתחלתי בפועל את התהליך, מתוך מטרה לסיים את התרומה לפני יום השנה הראשון". הרגע שבו נודע לו על כך שאחיו עומד לתרום היה זה שהניע את הגלגלים, וכשבועיים לאחר התרומה של מנחם, כבר התייצבו שניהם יחד בבית החולים - מנחם לצורך מעקב לאחר התרומה, ואילו יעקב הגיע כדי לבצע את הבדיקות הראשוניות.

"גם אני, כמו מנחם, תרמתי בתאריך מיוחד", מעיר יעקב, "בעוד שמנחם תרם ביום ההולדת שלו ושל אשתו, לי הזדמן לתרום התפילות בבית הכנסת. מאז חזרתי לשגרה".

חצי שנה הבחור לא יכול היה לחזור לשיבה, בשל סכנת ההידבקות בקורונה וניסיונו ללמוד יחד בטלפון. בהמשך גם נפגשנו בהזדמנויות נוספות, כמו למשל כשהוא בא לבקר אותי עם חברים בחג הסוכות, וכן בחג הפורים. המראה שלו כשהוא רוקד, שר ושמח ללא שום מגבלות, לא עוזב אותי עד עכשיו. אגב, באחד מן הימים הוא התקשר אליי והודיע לי שהוא חיובי לקורונה. מושתלים כידוע הם בקבוצת סיכון גבוהה מאוד, אבל הסתבר שהגוף שלו התגבר ברוך השם על המחלה עד שהוא כלל לא הרגיש אותה".

גם ההתאוששות של מנחם הייתה מהירה מאוד. "יומיים אחרי ששוחררתי מבית החולים כבר הלכתי לכולל לשעה של לימוד, ובימים הבאים הוספתי שעות נוספות. בשבת כבר הרגשתי ממש טוב והתפללתי את כל התפילות בבית הכנסת. מאז חזרתי לשגרה".

"כשגיליתי מיהו המושתל שלי הרגשתי ממש שמחה עצומה - מה יכול להיות נפלא יותר מלהציל בחור ישיבה? האמת היא שבגלל שמדובר בבחור צעיר חשבתי בתחילה לבקש שלא לדבר אתו, חששתי שיהיה לו קשה לעמוד במקום הזה של קבלת התרומה".

אלא שבסופו של דבר הבחור בעצמו ביקש לשוחח. "נפגשנו דקות ספורות לפני שהוכנסתי לניתוח. שכבתי על המיטה ופתאום הוא הופיע ביחד עם מתאמת ההשתלות. זה היה הכי מרגש בעולם. הידיים שלו רעדו כשהוא אמר: 'אני רוצה להודות לך...' ובקושי הצליח לסיים את המשפט. דווקא אני הצלחתי לדבר, המילים הראשונות שיצאו לי היו: 'אתה לא יודע איך שאני מאושר מכך שהכליה שלי מגיעה לבחור ישיבה. כל כך שימחת אותי'".

הקשר ביניהם נמשך גם אחרי הניתוח. "במשך

הניתוח כשאבי התקשר לאחל הצלחה, היא אמרה לו משפט כל כך אמתי: 'אנחנו הולכים לתרום אחת מארבע הכליות שלנו'. כשהתקרב הניתוח נודע למנחם פרט מעניין. "תאריך הניתוח נקבע בדיוק ליום ההולדת שלי, ואני חושב שתמיד אזכור את יום הולדתי ה-32 כאירוע השמח ביותר שהיה לי בחיים. למחרת, כשהייתי באשפוז, חגגנו גם יום הולדת לאשתי שתאריך הולדתה הוא יום אחריי. אלו היו אירועים חגיגיים ביותר".

למי תרמת?

"זכיתי לתרום לבחור ישיבה. אימא שלו סיפרה לאשתי שבמשך תקופה היה לו קשה לקום בבוקר, וכשלקחה אותו לרופא הוא אבחן משהו רציני ביותר ושלח אותם לבדיקות. יום למחרת כבר התחיל הבחור דיאליזה. במשך חצי שנה הוא היה בטיפולים, עד ששידכו בינינו.

כשגיליתי מיהו המושתל שלי הרגשתי ממש שמחה עצומה - מה יכול להיות נפלא יותר מלהציל בחור ישיבה? האמת היא שבגלל שמדובר בבחור צעיר חשבתי בתחילה לבקש שלא לדבר אתו, חששתי שיהיה לו קשה לעמוד במקום הזה של קבלת התרומה".

בן הדוד שלי היה
במצב לא פשוט, אחרי
כמה ניתוחים שעבר
בחיי ואכזבות גדולות
שחווה. למעשה הוא
חולה כליות כבר מגיל
שש, היום הוא בן 40
וההשתלה הזו היא
השלישית שלו.

שהיה צריך בזמן האשפוז. ברוך השם אחרי
יומיים הרגשתי הרבה יותר טוב ומאז אני רק
הולך ומשתפר. אני נמצא כיום שלושה שבועות
אחרי, ורק בגלל שאנשים ברחוב עוצרים אותי
ושואלים מה שלומי, אני חושב על זה. הגוף
כבר התאושש מזמן".

יעקב מדבר על תרומתו ומספר עליה לכל מי
ששואל. "זו הייתה ההוראה שקיבלתי מהגאון
רבי יצחק זילברשטיין שליט"א. הוא הורה
לי לא לשתף לפני הניתוח, כי הברכה שורה
בדבר הסמוי מן העין, אך לאחר מכן לשתף
כמה שיותר. בעקבות כך שמעתי לא מעט
תגובות. אחת מהן הייתה של חבר טוב שאמר
לי: 'במילה אחת - אתה משוגע'. האמת היא
שדי התחברתי להגדרה, כי אני בטוח שהרב
הבר זצ"ל היה 'משוגע לדבר', במונח החיובי.
הרי בכך שהוא הקים את העמותה, הוא הוכיח
את האמון שהוא נותן בטוב ליבם של אנשים,
שיראו את הסבל של הזולת, וזה כל כך יכאב
להם, עד שיהיו מוכנים לעלות על שולחן
הניתוחים כדי לעזור לו. ה'שיגעון' הזה הוא
הייחודיות של מתנת חיים. כעת אני מרגיש
שזכיתי להיכנס למשפחה גדולה, שמורכבת
מכל גוני החברה הישראלית, שכל אחד מהם
זכה להקריב למען הזולת בצורה מופלאה. אני
גאה להשתייך למשפחה כזו".

פרק ג': שליח טוב

הצלע השלישית בסיפור התרומה המיוחדת
הזה הוא מאיר פלדמן, אשר היה זה שתרם
בהצלבה יחד עם יעקב ולדמן. "אני חסיד
אמשינוב", מספר מאיר, "ולפני כשמונה שנים
הכרתי מישו מהקהילה שלנו שנוקד לכליה.
הייתה אז פנייה ציבורית וגם התקיימה אסיפה
שבה הגיע הרב הבר כדי להסביר על הנושא.
ניסיתי להיבדק, אך כבר בתחילת התהליך
הובהר לי שאני לא מתאים. מאז החלום הזה
התחיל לנבט בתוכי".

שנים מספר לאחר מכן הוא כבר החליט
להתחיל בבדיקות, אך מהר מאוד התברר שיש
לו בעיה שנקראת 'דום נשימתי בשינה'. "אחרי
שעברתי כמה בדיקות במכון שינה, הבהירו לי
שלא תהיה לי אפשרות לתרום", הוא אומר.
אלא שדווקא ההודעה הזו גרמה לו להרגיש
שהוא מוכרח לעמוד באתגר. "כשהתייעצתי
עם רופאים הם הסבירו לי שכדי לפתור את
בעיית השינה יהיה עליי לרדת במשקל וגם
להפסיק לעשן. ברגע שהבנתי שיש דרך לפתור

סיפר לי על הסבל הרב שהוא עבר בדיאליזה,
וככל שהוא דיבר יותר כך הרגשתי שאני רוצה
כבר להיכנס לחדר הניתוח. נפרדנו לאחר מכן
והלכתי להתכונן בחדרי. כשהסניטר הגיע
וגלגל אותי אל עבר חדר הניתוחים, ראיתי
את המושל שלי יוצא למסדרון ועוקב אחריי
עם דמעות בעיניים. באותו רגע התחלתי גם
כן לדמוע. ביקשתי מהסניטר שישמע לי את
השיר 'תישאר' שכתב דוד בן ארזה על הרב
הבר, וכך הוכנסתי לניתוח. כשהמרדים הגיע
ביקשתי ממנו: 'חכה שהשיר ייגמר'. הרגשתי
שהרב הבר נמצא איתי".

על ההתאוששות אומר יעקב: "התאוששות
שלי לא הייתה שגרתית. נוצר אצלי סיבוך כלשהו
שגרם לעיכוב בהחלמה בכמה ימים, אבל ברגע
ששמעתי שהכליה נקלטה ועובדת היטב - לא
הייתה לי בעיה להתמודד עם הכאבים. הבשורה
הזו הייתה משכך הכאבים הטוב ביותר עבורי.
מה שעוד עזר לי בימי ההחלמה היה שיחה עם
אחד מהתורמים ששמעתי שאף לו היה קשה
להתאושש. דיברתי איתו והוא תמך בי מאוד, כי
מתנת חיים היא ממש כמו משפחה - תומכת
בכל מצב. יש לי גם דודה שמתגוררת בסמיכות
לבית החולים, והיא התמסרה לי מאוד בכל מה

רק לחכות שאנחת בחזרה לקרקע. בינתיים
זה לא ממש קרה".

האור הגדול ממשיך ומלווה אותו עד
היום. "מכיוון שאחד המושלטים הוא קרוב
משפחה שלי, אני רואה באופן ישיר איך
שהתרומה השפיעה על המשפחה כולה.
בן הדוד שלי מתאושש נפלא ברוך השם
וחוזר לחיים אחרי שנים כל כך ארוכות של
סבל. זכיתי גם לליווי צמוד של האדמו"ר
מאמשינוב. במשך הימים הראשונים
שאחרי הניתוח, התקשר הגבאי שלו מידי
יום אליו ולאשתו של בן הדוד כדי לדרוש
בשלומנו".

הוא עוצר לרגע, לוקח נשימה עמוקה,
ומסכם: "אין שום דבר בחיים שמשותווה
להרגשה שמקבלים אחרי כזה מעשה. זוהי
הרגשה כמו לידה מחדש. התחושה האישית
שלי היא שיש חיים לפני וחיים אחרי, וזה
שווה כל מאמץ".

הרגע שבו הפנים מאיר את גודל
העניין היה בערב התרומה, כאשר הגיע
להתאשפז. "פגשתי את יעקב ושנינו עלינו
יחד אל המחלקה. זה היה הרגע הראשון
בו הבנתי שאלו לא דיבורים באוויר, אלא
משהו אמתי שעומד לקרות".

מאיר מציין כי לאורך כל התרומה הוא
הרגיש כאילו הוא נכנס לעולם של שידוכין
וחתונה. "זה התחיל במפגש עם משפחתו
של התורם בו חשנו כמו מחותנים, אחר
כך היה את הצום ביום הניתוח, ממש כמו
ביום החתונה, ואת הסניטר שהוביל אותי
עם החלוק הלבן, כמו שמובילים את החתן
לחופה. היו גם הרופאים השושבינים והפתק
שכתבתי לעצמי עם כל הדברים החשובים
שאני רוצה להתפלל עליהם בזמן ההובלה
לניתוח. אחרי זה הגיעה התאוששות כמו
בחדר ייחוד ואז שבוע של החלמה ואושר
ענק, כמו בימי השבע ברכות. כעת נותר לי

מושתל ואפילו קבעו תאריך לניתוח, אבל
אז נודע לדודים שלי על כך שאני מעוניין
לתרום והם העלו לראשונה את האפשרות
של הצלבה. התייעצנו עם האדמו"ר
מאמשינוב שמכיר את שתי המשפחות
שלנו היטב והורה אכן לעשות זאת".
התהליך לא היה קצר. "בן הדוד שלי היה
במצב לא פשוט, אחרי כמה ניתוחים שעבר
בחיי ואכזבות גדולות שחווה. למעשה
הוא חולה כליות כבר מגיל שש, היום הוא
בן 40 וההשתלה הזו היא השלישית שלו.
לאחרונה הוא גם חלה בקורונה, בעקבות
כך נוספו לו נוגדנים, והיה כמעט בלתי
מציאותי לאתר מישו שיוכל לתרום לו.
מכיוון שמדובר בתרומה בהצלבה, זה גרם
לכך שבסופו של דבר גם התרומה שלי
התעכבה. רק לבסוף נמצא לו התורם היקר
- יעקב ולדמן - שהתאים לו באופן ניסי
ממש".

תרומה

חוצה מגזרים

מה קורה כשחסיד חב"ד
תורם כליה לאישה מן
העבר השני של המתרס?
משה סגל מספר על כך
בהתרגשות: "התחושה
שלי היא שהפילוג קיים רק
בתקשורת, בחיי היום יום
נוצר בינינו קשר מדהים"

יצחק שרעבי

וההתמודדות. במבט לאחור אני חושב שטוב שנפגשנו. ההיכרות שהייתה לי איתה, והסיפורים ששמעתי ממנה על תקופת המחלה, המחישו לי באופן החזק ביותר עד כמה שאני עושה צעד נכון וחשוב, עד כמה התרומה הזו פשוט חייבת לקרות."

הוא מדגיש גם דבר נוסף: "האישה שקיבלה ממני את הכליה אינה שומרת מצוות לעת עתה, היא גם לא קשורה לציבור הדתי, ובכל זאת נוצר בין המשפחות שלנו קשר מאוד חם וטוב. בסעודת פורים היא באה עם משפחתה להתארח אצלנו, והיה מרגש מאוד לפגוש אותם. גם שמעתי על תגובות רבות בסביבתם, והתחושה שלי היא שהמתיחות שעליה מדברים כל הזמן, בין הציבורים בארץ, קיימת רק בתקשורת ולא בחיי היום-יום."

לסיכום, יש לו גם מסר: "הקב"ה ברא כל אדם עם שתי כליות, למרות שהגוף שלנו יכול להתמודד ולחיות היטב גם עם כליה אחת. אני רואה את זה כהזדמנות מיוחדת לתרום חיים לאדם אחר. תרומת כליה היא נתינת חיים לכל דבר, אמנם הכליה היא האמצעי, אבל האדם שמקבל אותה - מקבל חיים. כמו עיניי ראיני איך נראה חולה כליות לפני קבלת כליה, ואיך הוא נראה לאחר מכן. תאמינו לי שאלו שני אנשים שונים לגמרי."

עליה פחדים. סיפרתי לה בסופו של דבר רק שבועיים לפני הניתוח. ישבנו אז בארוחת ערב בסוכה והודעתי לה מה שאני הולך לעשות. היא נלחצה בתחילה, אך לבסוף עיכלה. הוא חוזר אל יום האשפוז: "כפי שסיפרתי, הכרתי את המושתלת שלי זמן קצר לפני הניתוח. השיחה איתה ועם בעלה הייתה בתחילה מביכה, כאשר כל אחד סיפר על המשפחה שלו ועל חייו, ואז, כשהאווירה התחממה, היא עברה לספר על הקושי

בתחושה שלי, אין דבר שיכול להיות מדהים יותר מלהחזיר לבעל את אשתו ולשתי ילדות את אמא שלהן. לאורך כל התהליך לא ידעתי פרטים נוספים אודות המושתלת. דווקא שאלו אותי אם אני רוצה להכיר או לשמוע, אבל סירבתי. לקחתי בחשבון שדברים יכולים להשתנות עד לרגע האחרון, וחששתי מכך שהיכרות מוקדמת תגרום אי נוחות. את הרגע המרגש ביותר בתרומה, הוא זוכר כרגע שבו מתאמת ההשתלות יצרה אתו קשר והודיעה שהתקבל אישור מהוועדה. "עד אז הייתי במתח גדול, כי ידוע שבועדה של משרד הבריאות עוברים חקירה צולבת ולא כל אחד מקבל אישור לתרום. כשהבנתי שהאישור התקבל, ידעתי שאני צועד קדימה והשלב הבא הוא כבר התרומה עצמה."

מתיחות? רק בתקשורת

הניתוח התקרב, אך למרות זאת משה כמעט לא שיתף אנשים בתכניתו לתרום. "אלו שידעו על כך היו רק אשתי, מנהל בית הספר בו אני מלמד והדוד שתרום כליה, שהוא זה שליווה אותי כל הזמן. לאבא שלי סיפרתי כמה שבועות לפני הניתוח, ובעצה משותפת החלטנו שלא לספר לאימא עד לרגע האחרון. היא דאגנית מטבעה ולא רצינו להעמיס

חיים והם שלחו אותי לבדיקות ראשוניות בקופת חולים. התחלתי לבצע אותן בזו אחר זו, היו כמה בדיקות שהייתי צריך לחזור עליהן פעם נוספת, ואז התהליך נעצר בשל אילוצי הקורונה שעצרו את הניתוחים."

משה מציין, כי בזמן ההמתנה, בשונה ממקרים שבהם תורמים שעוברים תהליך ארוך מידי, מקבלים רגליים קרות, אצלו היה בדיוק להיפך. "ככל שחלף הזמן, כך הרגשתי עד כמה שאני רוצה לתרום. בינתיים הוספתי וקראתי עוד ועוד סיפורי תורמים שרק חיזקו אצלי את התחושה הזו. האמת היא, שעד אז לא הזדמן לי לפגוש אף אדם שעבר דיאליזה, אבל הסיפורים שקראתי הספיקו לי כדי להבין עד כמה שמדובר בסבל עצום. החשיבה שלי הייתה פשוטה - אם אני יכול באמצעות תרומה לחלץ מישהו ממעגל הסבל הזה, למה לא לעשות זאת?"

ביקשת לתרום דווקא לאדם מסוים?

"בתחילת התהליך נשאלתי אם יש לי העדפה לגבי הזהות של המושתל, אבל השבתי שזה בכלל לא משנה לי. הרגשתי זכות ענקית לתרום לכל אדם שאני יכול לעזור לו ולהציל את חייו. גם קיבלתי ליווי צמוד מהרבנית הבר לאורך הדרך, זה עזר לי לעבור את כל השלבים. "תרמתי לבסוף לאישה בת 53, נשואה ואמא לשתי בנות. זה ריגש אותי מאוד, כי

"אני בעצמי הייתי אז עם כאבים לא קלים", הוא מציין, "אבל ברגע שראיתי ושמעתי את זה, הרגשתי שהכל היה שווה. זה לא יאומן, איך בתהליך שאינו מסובך, עם התאוששות של ימים ספורים, אתה יכול להביא לעולם חיים מחודשים, אבל ממש."

לתת חיים

משה הוא חסיד חב"ד ועובד כמורה לכיתה א'. הפעם הראשונה בה החל לנקר במוחו הרצון לתרום כליה, הייתה לפני כשלוש שנים, כאשר דודו - בצלאל יקונט - עשה זאת באמצעות 'מתנת חיים'.

"מאז התרומה של דודי הרעיון 'התבשל' לי במוח", הוא מתאר, "מידי פעם נכנסתי לאתר של 'מתנת חיים' כדי לקרוא על התהליך. חיפשתי גם כן חומרים על תרומת כליה, והתעניינתי מאוד בכל השאלות שקשורות לתרומה - החל ב'איך היא משפיעה על הגוף', עבור ב'כמה סיכויים יש לקליטה מיטבית אצל המושתל', ועד להתאוששות מהניתוח. היו כמה פעמים שבהן התחלתי למלא את הטופס המקוון, אך התחרטתי וחזרתי ב".

הרגע בו התקבלה אצלו ההחלטה הסופית היה לאחר שהרב הבר נפטר. "רק אז, כשקלטתי את גודל האבדה, הגעתי להחלטה ברורה - אני רוצה ללכת על זה", הוא מספר. "פניתי למתנת

"הפעם הראשונה שבה פגשתי את מושתלת הכליה שלי, הייתה שעות ספורות לפני הניתוח", קולו של משה סגל רועד, כשהוא נזכר באותם רגעים. "ישבתי בחדר האשפוז ולצידי אחותי. זה היה כמה רגעים אחרי שהרבנית הבר ביקרה אותי וביקשה לראות מקרוב שהכל בסדר ומתנהל כשורה. פתאום נשמעו דפיקות בדלת, קמתי לפתוח. הייתי בטוח שזה רופא או אחות. לתדהמתי הבחנתי בבני זוג ששאלו אותי: 'אתה משה?' וכשהשבתי בחיוב אמרה לי האישה: 'אני זו שעומדת לקבל את הכליה שלך'."

בום! להפתעה כזו משה לא התכוון.

מעבר להלם הגדול, הוא מציין שבאותם רגעים הדבר הראשון שהוא ראה מול עיניו היה אישה סובלת במלוא משמעות המילה. "לא הייתי צריך לשמוע את התיאורים הקשים כדי להבין מה עובר עליה. הפנים שלה אמרו הכול. הדבר המדהים הוא שהפעם הבאה שפגשתי אותה הייתה למחרת הניתוח, ואז ראיתי למולי אדם אחר. גם בעלה היה נרגש בצורה לא רגילה, הוא החזיק לי את היד ותיאר לי בהתרגשות עצומה איך שלאשתו חזר הצבע לפנים והיא מתחילה להתאושש. גם הרופא שבדיוק נכנס לחדר אמר לי: 'הכליה עובדת פיקס, זו לא אותה אישה'."

לתת מכל הלב

יעקב ונגרובסקי הוא איש עסקים שגילו לא צעיר, גם זמנו עמוס, ובכל זאת הוא החליט לתרום כליה. על הרגעים הגדולים הוא מספר: "פתאום הבנתי מה זה שבזכותי אדם יכול לשתות מים"

את יעקב ונגרובסקי מכירים רבים כיו"ר חברות תעשייתיות ופיננסיות, וכן כשותף לפרויקטים רבים מבחינה פילנתרופית וייעוצית. "במשך שנים זכיתי לעשות הרבה מבחינה מקצועית", הוא אומר, "אבל בשלב מסוים הגעתי למסקנה שאם אדם אינו נותן ממה שיש לו - כנראה שהוא לא באמת מרגיש שזה שלו. דווקא כשהוא אינו חושש לחלק משלו לאחרים - זה מוכיח שיש לו באמת".

ההבנה הזו התגבשה בליבו בעת שבה הוא החליט כי ברצונו להצטרף לתורמי הכליות. "האמת היא שהרצון הזה צץ בליבי כבר לפני כארבע שנים, כאשר גיסי קיבל תרומת כליה וחיייו ניצלו", הוא מספר, "לפני כשנה נפטר גיס אחר שלי ממחלה שאמנם אינה קשורה לכליות, אך זה העמיד אותי במקום בו ראיתי מקרוב את גודל הכאב והצער. הבנתי עד כמה תרומת כליה

יכולה להציל חיים של משפחה שלמה, ורציתי מאוד להיות בצד הנותן".

יעקב מציין שהוא ניגש לתהליך מתוך הכרה בכך שזה לא יהיה מבצע פשוט. "בוודאי שלא בגילי - 61", הוא מוסיף. "ידעתי שדווקא מכיוון שאני לא צעיר בוחנים אותי בזכויות מגדלת, אבל מצד שני גם ידעתי שבשנים האחרונות עשיתי שינויים בפעילות גופנית ובתזונה, מה ששיפר נתונים שונים שהיו בעבר גבוליים. החלטתי שאני יוצא לדרך, אם יקבלו אותי - מה טוב, ואם לא - לפחות אדע שניסיתי. זו הסיבה שפניתי למתנת חיים, ומהרגע שיצרתי איתם קשר קיבלתי ליווי צמוד ומסור באופן לא רגיל".

לפעמים יש תחושה שתרומת כליה היא עניין לצעירים. לא הרגשת ככה?

"להיפך", הוא משיב, "אני חושב שתרומה כזו מתאימה במיוחד למבוגרים, שעושים זאת מתוך

שיקול דעת והבנה. מצד שני, כמובן שיש גם צעירים שמתאימים לכך מאוד. אני מעריך כל אחד שהגיע להחלטה הזו".

מפגש משפחתי

יעקב שותק לרגע. ניכר כי הוא חש שלא בנוח כשהוא מדבר על תרומתו. "מטבעי אני לא אוהב לפרסם את מעשיי", הוא אומר לבסוף, "האמת היא שגם בנושא זה חשבתי בתחילה לשתוק, אלא שגיליתי מהר מאוד את החשיבות הגדולה שיש בשיחה על התרומה. התברר לי שרק מכך שסיפרתי למספר אנשים בסביבתי, היו כבר שלושה שנכנסו לתהליך. ברגע שהבנתי שכך הם הדברים, לקחתי על עצמי לשבור את האנונימיות שלי בכל הקשור לנושא, וכן להתראיין ולדבר. התחושה הזו התחזקה ברגע שפגשתי את ה'מקבל' של

הכליה". יעקב מטעים את המילה "מקבל". "אני לא אוהב לקרוא לו 'נתרם' ולא 'מושתל' אלא 'מקבל'", מדגיש.

מתי נפגשתם?

"נפגשנו בערב שלפני הניתוח, בבית החולים. הבנתי שהוא רוצה לפגוש אותי ונתתי את אישורי. בסופו של דבר הפגישה הייתה מרגשת מאוד. אשתי ובני היו אתי, ובדיקו אשתו וילדיו היו אתו, מה שהפך את המפגש למשפחתי ומיוחד מאוד".

על ה'מקבל' מספר ונגרובסקי: "זהו יהודי מיוחד מאוד. במשך שנתיים וחצי הוא היה חולה ומצבו הלך והתדרדר. ילדיו רצו לתרום לו, אך המחלה נחשבת משפחתית ולכן לא אפשרו להם. במהלך הזמן הוא ניסה לעבור תהליך של תרומה עם מישהו אחר, אך זה לא התאים. לאחר מכן הגיעה תורמת שהייתה אמורה לתרום לו בהצלחה, אך גם זה לא התאפשר. למרות האכזבות הקשות הוא לא התייאש אף פעם והמשיך להיות אופטימי".

מי שמכיר אותך יודע שאתה אדם עסוק מאוד. איך מצאת זמן עבור כל הבדיקות?

"כשצריכים - מוצאים", הוא משיב, "זה בדיקת כמו שאתה יודע שאתה צריך בכל יום להספיק להתפלל, ללמוד, להיות עם המשפחה ולבצע עוד מטלות שונות. בדיקת כך גם בנושא זה".

ואיך הגיבו בסביבתך כששמעו על התרומה?

"שמעתי הרבה מאוד תגובות טובות ומרגשות. גם ילדיי תמכו בי ועודדו מאוד. כשהתקרבת אל יום התרומה שיתפתי גם את אבא שלי שיחי' בן ה-90. באחד הימים הוא התקשר אליי ושאל: 'בשביל מה אתה צריך את זה?' השבתי לו: 'אבא, אני לא צריך את זה, אבל המקבל שלי צריך'".

"הנני בידך"

כשיעקב מתבקש להיזכר ברגעים הגדולים במהלך התרומה, הוא מצביע על הרגעים בהם הוא הובל אל חדר הניתוח. "כבר בתחילת המסע הרגשתי קשר מיוחד לשיר 'תן לי את היום הזה' של אהרון רזאל, וביקשתי שישמעו לי אותו בדרכי לחדר הניתוח. כך לווייתי, על גבי המיטה, עם הצלילים ועם ידה של אשתי שלא מפסיקה לתמוך בי.

"כשהוכנסתי לחדר הניתוח עברתי בעצמי

אל מיטת הניתוחים, ואז ביקשו ממני לשכב על הגב, בידיים פרושות. הבטתי למעלה והרגשתי באופן המוחשי ביותר: 'הקב"ה, הנני בידך'. בסך הכל אפשר לומר שהייתי רגוע מאוד, ובזכות חומר ההרדמה שטפטפו לי לווריד, אני לא זוכר אפילו את הרגע שבו הוצמדה אליי מסכת ההרדמה. הרגעים הבאים שזכורים לי הם רק בחדר ההתאוששות".

ואיך הייתה ההתאוששות?

"ההתאוששות שלי הייתה בסדר גמור ברוך השם. אבל העיקר זה ההתאוששות של המקבל שלי. מיד לאחר שהוא יצא מטיפול נמרץ והועבר למחלקה, באתי לבקר אותו. כבר כשעמדתי בפתח החדר הוא קרא לעברי: 'מה שלומך?' ואני נכנס ורואה אותו יושב, לידו בקבוק מים והוא מנופף לעברי בידו ולוקח עוד שלוק. אחר כך הוא מפנה אצבע לשקית הקטטר ואומר לי: 'אתה יודע כמה שנים לא היה לי את זה?' 'רק באותו רגע', מוסיף יעקב וקולו נשנק, "התחלתי להבין מה זה אומר שאדם לא שתה מים במשך שנתיים וחצי. והנה, כעת בזכותי הוא יכול לזכות לתענוג הגדול - לשתות מים".

◆◆◆

חודשים ספורים לאחר התרומה הגיע חג הפורים, ויעקב ואשתו קיבלו לביתם משלוח מנות מעוצב ומיוחד. "בכתובת של השולח הופיע שמו של המקבל, עם כתובת של החנות שבה הוא רכש את המשלוח. היה ברור לנו שגם אנחנו רוצים להחזיר לו משהו, ולכן יצרנו קשר עם החנות הממוקמת ביישוב שבו הוא מתגורר", מספר יעקב. "להפתעתנו לא היה גבול, כשנקבתי בשמנו, ואז בעל החנות פרץ בצעקה: 'אתה התורם? כל היישוב מדבר עליך, כולנו מחכים לך כאן'. כל כך התרגשתי, זה המחיש לי עד כמה שהמקבל שלי יודע גם להכיר טובה, וגם המחיש דבר נוסף - עם ישראל הוא עם מיוחד במינו, כולנו רוצים בבריאות אחד של השני ושמחים כל כך כשזה קורה".

יש לו גם משהו להגיד לסיום: "לא כל אדם צריך לתרום כליה, אבל אני חושב שנדרש מכל אחד לשאול את עצמו מידי פעם מה הוא עושה כדי למלא את הצורך של השני, ותמיד לזכור שהגבול נמצא טיפלה מעל מה שהוא חושב".

ואלו לא היו רק הכאבים הפיזיים. "הייתה לנו תחושה שהסטרא אחרא נלחם בנו חזק", אומרת בריינה, "הרגשנו כמו אברהם אבינו שיוצא לעקדה ונתקל בקשיים. אחר כך כששיתפתי את הרבנית הבר, היא אמרה לי שהם מכירים את התופעה של קשיים שצצים בדיוק בדרך לתרומת כליה, ובעלה הרב אף נהג להגדיר זאת בשם - 'לצחצח עוד קצת את הכליה'".

בבית החולים עברה בריינה את צילום הריאות, שחזר תקין לגמרי. היא גם עברה בדיקת קורונה שכעבור כמה שעות אובחנה כשלילית. בשלב זה היא אושפזה במחלקה וההתרגשות הגיעה לשיאה. בשעות הצהריים הגיע אליה שליח וביקש להעביר לה חבילה. הייתה זו ברכת 'אשר יצר' יפהפייה עם מכתב מרגש מהילדים והנכדים. "באותו רגע נפתח הברז ולא הצלחתי להפסיק לבכות", היא נזכרת, "הילדים ציינו שאנחנו עבורם דוגמה ומודל לחיקוי, והם מתרגשים כל כך, וחתמו עם השמות של כולם. בכלל, במשך כל השעות האלו הייתי עסוקה בבכי ובתפילות. אחרי הניתוח היו כמה אנשים שהגיעו למחלקה וביקשו שאברך אותם. זה היה נשמע לי מוזר, אבל הבנתי שכנראה ברגעים כאלו יש כוח מיוחד לתפילות".

לתת כל החיים

ביום שלישי, ז' טבת תשפ"א, הובלה בריינה אל חדר הניתוח. "כפי שציינתי", היא מדגישה, "לא הרגשתי שבריר של פחד, רק תחושת קרבה אדירה לאלוקים, הבנתי שאני חווה כעת את הרגעים המיוחדים ביותר בימי חיי".

מהניתוח היא יצאה כעבור שלוש שעות, ומאז הייתה עסוקה בעיקר בהתאוששות. "זו הייתה התאוששות משותפת לבעלי ולי, שכן הוא התמודד עם כאבים לא פשוטים, בשל שבירת הצלעות. שנינו תמכנו זה בזה, כך שבסופו של דבר לא היה לנו זמן להתמסכן, ובכל מקרה זה ממש לא האופי שלי".

למחרת הניתוח פגשה בריינה לראשונה את המושתלת שלה. "היא מרגש מאוד להכיר אותה ולדעת מיהי השותפה שלי", היא אומרת, "באותו שלב גם הבנתי עד כמה שהחסד בתרומה הוא ענק. הרי כל שנייה שבה הכליה נמצאת בגופה היא חסד, תכפילו שישים שניות בדקה ושישים דקות בשעה, וכך במשך כל החיים... הקב"ה לגלג לידי זכות אדירה. "באותה הזדמנות גם שמעתי את סיפור חייה של המושתלת. היא סיפרה לי שהיא עלתה לפני כמה שנים ממקסיקו, שם במדינה אסור לדבר על תרומת כליות, שכן הכוונה היא בהכרח למכירת כליות, וגור הדין על כך מוות. כאישה חולה היא ידעה שאין לה למעשה שום דרך להחלים. אחרי שעלתה לארץ היא המשיכה לסבול ובשנתיים וחצי האחרונות אף עברה טיפולי דיאליזה. היא סיפרה לי שכבר ברגע ששמעה על כך שנמצאה לה תורמת, היא הרגישה טוב יותר, ואחרי הניתוח היא הרגישה כאילו שנולדה מחדש. השיחה שלנו הסתיימה בכך שהיא ציינה שכעת היא מבינה כמה טוב הקב"ה שגרם לה לעלות לארץ הקודש, על אף הקשיים של השפה והתרבות, מאחר שדווקא על ידי זה הגיעה לה הישועה".

באותו יום הגיעה גם הרבנית הבר לבקר את בריינה והביאה לה את המתנה הקבועה שנותן הארגון לתורמים - גביע לקידוש. גם בריינה בחרה להעניק מתנה לרבנית - את ספרה 'מי אמר שלא' - ספר העוסק בטיפול רגשי. "הרבנית אמרה לי: 'אז בעצם את עוסקת גם ביום-יום בלדת חיים לאנשים', ולמעשה, זו בדיוק הייתה ההבנה שלי - התרומה היא חד פעמית, אבל מוטל עלינו להמשיך לתת כל חיינו, זהו התפקיד האמתי שלנו, והוא אף פעם לא נגמר".

שלי", היא מעירה, "כי בדרך כלל אני מעדיפה להיבדק כמה שפחות, ואני חושבת שבכל חיי עברתי פחות בדיקות ממה שעברתי בתקופה שקדמה לניתוח. כשהתלוננתי על העומס באוזניה של מתאמת ההשתלות - נטע מלכה, היא השיבה לי שבהדסה הם משתדלים ללכת כשיטת 'בית שמאי', המוחמירה, ובשום אופן לא לתת לי לתרום אם לא מוודאים את בריאותי המוחלטת. זה היה מתיש וקשה, אבל בבית החולים עשו הכול כדי להקל. גם במתנת חיים עודדו לאורך כל הדרך, אפילו כשהייתי קרובה לייאוש והסבלנות התפוגגה".

כמו שמחכים למשיח

לבסוף הודיעו לבריינה שנמצאה מטופלת שמתאימה לה. "לא נקבו בשמה, אבל סיפרו לי אודותיה - אישה יקרה בת 52, המתגוררת באזור ירושלים ומצויה כבר כמה שנים בטיפול דיאליזה.

"חיכיתי לניתוח כמו שמחכים למשיח", מספרת בריינה, "ואני לא מגזימה בכלל. אחרי מסע כל כך ארוך רציתי כבר להגיע לרגעים הגדולים האלו, לא הייתה לי סבלנות".

אלא שהיו עוד כמה תפניות בלתי צפויות בדרך. "שבוע לפני התרומה, למחרת זאת חנוכה, קמתי בבוקר והתחלתי להשתעל", היא נזכרת. שיעול חזק, למי שאינו יודע, הוא אחד הדברים הבעייתיים ביותר בניתוח, אבל זה לא היה החשש היחיד. מכיוון שהיה זה בתקופה בה הקורונה הייתה בשיאה, החשש הראשוני שצץ היה מפני הידבקות בנגיף.

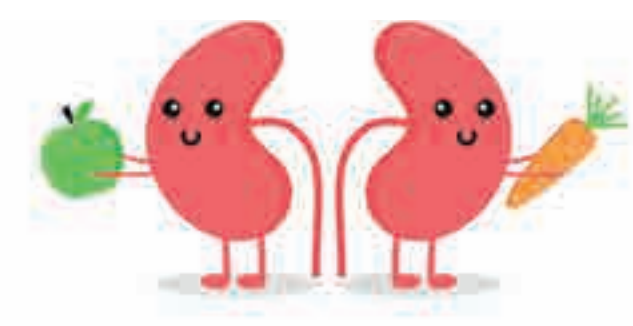
"יצרתי קשר עם מתאמת ההשתלות וכן עם הרבנית הבר. שתיהן אמרו לי שלפני כל דבר אחר עליי לעבור בדיקת קורונה. ניגשתי לבדיקה ועברו שתי יממות עד שהתקבלה סוף-סוף תשובה שלילית. בינתיים גם השיעול פחת, אך זה לא פטר אותי מבדיקה אצל רופא המשפחה. הרופא עדכן שנראה שהכל בסדר, ובהדסה שמחו לשמוע על כך, אך הבהירו לי שבבוקר הניתוח אדרש לעבור צילום ריאות, ורק אז הם יתנו לי את האישור הסופי ביותר לתרום".

בריינה הרשתה לעצמה לנשום לרווחה ולארוז מזוודה לקראת האשפוז. "מכיוון שאנחנו מתגוררים ברכסים והניתוח נערך בירושלים, התכנית הייתה שבעלי יהיה ביחד איתי כל הזמן, מבלי לחזור הביתה. כך שנערכנו לחצי שבוע מחוץ לבית", היא מסבירה.

כמו אברהם אבינו

ערב הניתוח הגיע. בריינה הלכה לישון כאשר התכנית הייתה שבעלה יקום להתפלל ותיקן ולאחר מכן הם יצאו לדרך.

אלא שגם כאן רצה הקב"ה לשנות את התכנית. "התעוררתי בשעה 5:20 למשמע 'בום' חזק", נזכרת בריינה, "התרברר שבעלי החליק בחדר האמבטיה וקיבל מכה חזקה מאוד, אחר כך הבנו שחלק מהצלעות שלו נשברו, מה שגרם לכאבים אימים. הוא הצליח בקושי רב להתפלל בבית הכנסת, ואחר כך התעקש שאנחנו יוצאים לדרך בכל מחיר. הוא נהג ברכב עד ירושלים, למרות שכל תזוזה הכאיבה לו וכל סיבוב של ההגה גרם לו לעינוי".

בתקופת הניתוח, אבל הקרבה הזו לקב"ה, לה זכיתי באותו יום, היא ללא ספק המתנה הגדולה ביותר".

בעקבות האחות

הרצון לתרום כליה התחיל לפעם אצל בריינה שפירא, מאמנת רגשית מפורסמת, כבר לפני שנים. "עוד הרבה לפני שהתחילו פרסומים של מתנת חיים, כבר ידענו אחותי ואני שיבוא יום ובו נתרום כליה", היא מספרת. "הקב"ה שתל בליבנו רצון כל כך חזק, ותמיד דיברנו על כך שביום שבו יתאפשר לנו לתרום - נעשה זאת".

לפני שמונה שנים הגשימה אחותה את החלום ותרמה כליה. "היא לא רצתה לפרסם את המעשה, אז לא דיברה על כך בכלל. אני בעצמי שמעתי על כך רק כעבור שנה, למרות שאנחנו אחיות ממש קרובות", מציינת בריינה. "ברגע ששמעתי שאחותי תרמה, ואחריה תרמו גם שני חתניה, הרגשתי שיש לי דחיפה חזקה לתרום גם כן. גם בעלי הרגיש כמוני, ושנינו התחלנו בבדיקות ראשוניות שכללו ספירת דם ואולטרסאונד כליות".

כבר אז נודע לבעלה של בריינה שהוא לא יוכל לתרום, אך הם החליטו שבריינה תמשיך בתהליך. "באותם ימים צצו לנו מספר שאלות, והגענו לביתו של הרב הבר זצ"ל, כדי להתייעץ. הרושם שהותיר עליי הביקור היה בלתי נמחה - הרב שמע את כל השאלות שלנו במלוא הסבלנות והשיב לנו עליהן אחת לאחת. הידע שלו בתחום היה עצום, לא רק המקצועי, אלא גם ההלכתי. היה מרתק לשמוע אותו".

בריינה המשיכה בבדיקות, אך בשלב מסוים חשה התקדירות. "נכנסו בי הרהורים של 'מה אני צריכה את זה?' ועצרתי את התהליך באמצע. היום אני מבינה שכנראה היה זה הפחד שעצר אותי למשך כמה שנים".

מה גרם לך בכל זאת לחזור לתהליך?

"כחלק מעבודתי עברתי באותם ימים קורס הכשרה אצל מורה בשם ניר לוי. באחד השיעורים למדנו על נושא קבלת החלטות, ומיד העברתי את הדברים לתרומת הכליה שלי. זו הייתה הפעם הראשונה שבה הצלחתי להסביר לעצמי היכן בדיוק אני עומדת בתרומה, והבנתי שהחשש שלי לקבל את ההחלטה לתרום מגיע בעקבות כך שאני לא יודעת מה יהיה אחר כך. אבל אם אני אבין שברגע שאני מקבלת החלטה אני לא אחראית על התוצאות, אלא בסך הכול עושה מה שאני חושבת שנכון, והקב"ה הוא זה שמחליט בשבילי - אז לא יהיו לי בכלל חששות. גם אם התוצאה לבסוף לא תשביע את רצוני, ואתאכזב - לא אתחרט על כך, כי אבין שזו הייתה מלכתחילה התכנית של בורא עולם".

ואז, לפני כשנתיים, חזרה בריינה אל הרב הבר ושאלה אותו שאלה אחת: "הרב, אני לא יותר מידי זקנה?" "הרב שאל לגילי, וכשהשכתי לו שאני בסוף שנות ה-50 לחיי הוא צחק ואמר שלא. באותו רגע יצאתי למסע מחודש של בדיקות, כשהפעם אני סגורה על עצמי ויודעת ללא כל ספק שאני מתכוונת לסיים אותו בדרך אחת - בתרומה".

בריינה מציינת שאחותה הייתה איתה לאורך כל הדרך, וסייעה לה בכל הידע הנדרש לתהליך הבדיקות. "הבדיקות שעברתי היו די מנוגדות לאופי

לצחצח את הכליה

חיה הלוי

שנים רבות של רצון לתרום ומסע ארוך של בדיקות, הובילו את המאמנת הרגשית בריינה שפירא לתרום כליה, אלא שאז הגיעו הפתעות בלתי צפויות > ומדוע לבסוף נזקק גם בעלה לתקופת החלמה?

יום שלישי, ז' טבת תשפ"א בשעות הבוקר. בריינה שפירא יושבת בחדר האשפוז במחלקת ההשתלות בהדסה עין כרם וממתינה לסניטר שיוביל אותה לניתוח. ברקע נשמעים צלילי מוזיקה חסידית וקולו של הזמר מוטי שטיינמן פורט על מיתרי הרגש. התחושה: אפס אחוז פחד. האווירה: נשגבת, שמימית.

לפתע נפרץ לו הסכר והדמעות מתחילות לזרום. בריינה בוכה ובוכה. השיר שברקע מתחלף בשיר אחר, ובריינה ממשיכה לבכות. "הרגשתי שהגעתי לפסגת החיבור עם אלוקים", היא מתארת, "תיקתי את הרגעים של מוצאי יום כיפור ותכפילי פי אלף... הייתי מנותקת לגמרי מהעולם, נמצאת במקום אחר..."

רגעים ספורים לאחר מכן הגיע הסניטר כדי להובילה אל הניתוח. "אני לא זוכרת הרבה מהדרך לחדר הניתוח", אומרת בריינה, "אני כן זוכרת שאני רואה מול עיניי את דמותו של הגרא"ל שטיינמן צוק"ל, ושאני מרגישה הודיה עצומה על כך שאני נכנסת לניתוח בריאה ושלמה, ולא בשל מחלה כלשהי. אפילו אז לא קיים צל-צלו של פחד. הוא התפוגג כבר מזמן". היא עוצרת לרגע את התיאורים ומציינת בכנות: "קיבלתי מתנות רבות

מעפולה תצא תרומה

מנחם יצחקי

"שיתפתי את אשתי בתכניתי
לתרום כליה, והיא הפתיעה אותי:
'גם אני רוצה' > אלחנן רבינוביץ,
תושב עפולה, מגלגל את מסע
התרומה הפרטי שעבר,
ומגלה מהו החלום שלו

ליל שישי שאחרי חג הפסח תש"פ
היה לילה מטלטל. באותו ערב נודע
על פטירתו של הרב ישעיהו הבר זצ"ל,
והיה קשה לעכל את גודל האסון. אך

היה גם מי שהיום הזה שינה את חייו.

"במשך שנים ידעתי שאני רוצה לתרום
כליה", מספר אלחנן רבינוביץ, אברך תושב
עפולה, "אבל חששתי להעלות אותו באופן
רשמי. פחדתי מתגובות החברה וגם לא
ידעתי איך המשפחה שלי תגיב. הייתי תורם
דם בכמויות ובסביבתי תמיד ידעו שאם צריך
לתרום משהו, אעשה הכול כדי לעזור, אבל על
החלום לתרום כליה לא דיברתי. האמת היא
שחייכתי להזדמנות, וכאשר הרב הבר נפטר
הרגשתי שהגיע הזמן".

בבוקר שלמחרת ביקש אלחנן לשוחח עם
אשתו. "ניסיתי להעלות את הנושא בעקיפין
ואמרתי לה: 'שמעתי שיש רבים שרוצים לתרום
כליה בעקבות פטירתו של הרב הבר'. התגובה
שלה הפתיעה אותי: 'וואי, איך שהייתי רוצה
לעשות את זה'. היה ברור שבשלב הזה בחייה,
בגיל 26, זה לא זמן המתאים לתרומה, לכן
המשכתי ואמרתי: 'אני אעשה את זה במקומך'.
אשתי בכלל לא התלבטה, רק אמרה לי: 'אני
אתך לאורך כל הדרך'".

אחרי הסכמה כה נלהבת לא נותר לו מקום
להתלבטות, והוא פנה מיד למתנת חיים כדי
לשמוע פרטים על התהליך הנדרש. מאז חלפה
פחות משנה עד היום שבו הוא נכנס לחדר
הניתוח והעניק את כליותיו לאישה שלא הכיר
מעולם.

תהליך של חוויה

אלחנן נכנס במלוא המרץ למסע הבדיקות. "כבר בהתחלה הבהירו לי שאני קצת גבולי מבחינת המשקל ונאמר לי שאני צריך להוריד בערך ארבעה קילוגרם", הוא מציין. "האמת היא שרק שמחתי בכך. אף פעם לא הקדשתי תשומת לב רבה לתזונה, וזו הייתה הזדמנות מצוינת לעבוד על הנושא. בניתי לעצמי מסגרת תזונתית והצלחתי להוריד שישה קילוגרם, אלא שבניתיים חלף זמן וגם הקורונה עיכבה את התהליך. רק לקראת ראש שנה נכנסתי במשנה מרץ לביצוע הבדיקות שנותרו, מאז חלפו פחות משלושה חודשים עד ליום התרומה".

אלחנן מדגיש כי מבחינתו התהליך היה חווייתי מתחילתו ועד סופו. "זו הייתה הזדמנות עבורי לבצע בדיקות מקיפות שאדם צעיר ובריא אף פעם לא נדרש לעבור, ובסיומן, כשקיבלתי את האישור לתרום, זו הייתה עבורי תעודת בריאות לכל דבר ועניין".
יש לו גם טיפ לתורמים חדשים: "כדאי ואפילו הכרחי להיות בקשר עם מישו קרוב שתרם כליה ועבר את התהליך. אצלי היה זה חבר שלי מהישיבה שתרם גם כן והיה אתי לאורך כל הדרך. הוא עזר לי אפילו בהמלצות קטנות, כמו: 'קח בחשבון שבבדיקת הסי.טי מכניסים יוד וזה גורם קצת לבחילות'. אגב,

דווקא בנושא זה התגלתה ההמלצה כבלתי נכונה, שכן הבחילות לא הגיעו. כששאלתי על כך את הרופא הוא צחק ואמר לי: 'מצטער, אין לי בחילות לתת לך'.
את בני משפחתו הביא אלחנן בסוד העניינים כבר בשלבים הראשונים, אך את בני הקהילה הוא שיתף רק סמוך לניתוח. "בסופו של דבר די הצטרעתי על כך", הוא אומר, "התגובות שלהם היו כל כך חמות וחיוניות, עד ששאלתי את עצמי למה לא סיפרתי קודם, הרי זה היה גורם לי לעבור את התהליך יותר בשמחה ובהתלהבות. אגב, תרומת הכליה שלי הפכה להיות הנושא המדובר ביותר בכולל. במשך

כל אותו שבוע עסקו כל האברכים בדיונים הלכתיים הנוגעים לתרומת כליות.
"במהלך הדרך גם שוחחתי עם הרב רוטשילד, רב הקהילה הליטאי בעפולה", מוסיף אלחנן, "הרב רוטשילד אמר שאין ספק שאני הולך לעשות כאן מעשה חשוב, אבל כדאי שאתייעץ עם אדם גדול. בעקבות ההמלצה פניתי לגאון רבי גרשון אדלשטיין שברך אותי בחום, אך הוסיף: 'מי שמבין ברפואה זה הרב פירר, אתה צריך לשאול אותו'".

התחנה השלישית הייתה אכן אצל הרב פירר. "ביקשתי ממתנת חיים שיעבירו אליי את התיק הרפואי שלי, וכעבור שבוע הוא כבר יצר איתי קשר. שוחחנו במשך דקות ארוכות והוא אמר לי כך: 'אתה צעיר ובריא ואין שום סיבה שלא תתרום. אני מוריד את הכובע בפניך'".
תגובתו של הרב פירר גם שימשה את אלחנן בהמשך הדרך. "בוועדה של משרד הבריאות ניסו להתקיל אותי בשאלות מלחיצות כדי לבדוק את מידת רצינותי. בין היתר טענו: 'אתה איש צעיר עם שני ילדים, למה אתה מחפש לעצמך בעיות וצרות?' התגובה שלי הייתה ברורה: 'אתם מבינים יותר מהרב פירר? הרי הוא בעצמו אמר שאני יכול לתרום'. זה די עזר והשתיק את הטענות".

אז הגעת לתרומה ממש בלי לפחד?

"בדיוק ככה, לא פחדתי לרגע, וגם אשתי שהייתה איתי כל הזמן - לא חששה. להיפך, ביום הניתוח כשהרבנית יצרה איתה קשר ושאלה איך היא מרגישה, אמרה לה אשתי: 'זה יום חג בשבילנו', וכשנכנסתי לניתוח שאל אותי המרדים: 'אתה חושש?' והשבתי לו: 'אני מתרגש, אבל באמת לא חושש'".

כואב, אבל שווה

הרגע המרגש ביותר היה לדבריו בבוקר שלפני הניתוח. "עוד קודם לכן סיכמתי עם ענת, מתאמת ההשתלות, שלפני הניתוח אפגוש את המושתלת שלי. הניתוח התקיים בשעות הצהריים, ובאותו יום בשעות הבוקר הגיעה המושתלת יחד עם בעלה לפגוש אותי ואת אשתי. אלו היו רגעים מאוד-מאוד מרגשים. כל אחד מאתנו סיפר את סיפורו ועל מה שהביא אותו לכאן. היא סיפרה לי על עצמה - אישה המתגוררת בעיר חרדית

אחרי שהשתחרר אלחנן לביתו הוא גם ערך קידוש גדול. "זה היה קידוש שהוא בעצם מסיבת הודיה, בו הודיתי להקב"ה על הזכות שנפלה בחלקי - להיות מן הנותנים. קיימתי אותו בשבת פרשת תרומה בבית הכנסת, ונדהמתי כשהגיעו מאות אנשים מכל המגזרים"

"לא פחדתי לרגע, וגם אשתי שהייתה איתי כל הזמן - לא חששה. להיפך, ביום הניתוח כשהרבנית יצרה איתה קשר ושאלה איך היא מרגישה, אמרה לה אשתי: 'זה יום חג בשבילנו'

ומשויכת לאחת החסידויות. במשך השנתיים האחרונות היא סבלה מבעיות בכליות, אך עוד לא התחילה דיאליזה. כששוחחנו שמעתי בקולות שלהם את התקווה ואת ההתרגשות הגדולה. כשנכנסתי לאחר מכן לניתוח הרגשתי עד כמה שעומד לרדת לעולם חסד גדול כל כך, זה העניק לי הרבה מאוד כוחות".

ואיך הייתה התאוששות?

הוא עוצר לרגע, ומבקש להבהיר: "לפני הניתוח, כששוחחתי עם אנשים שתרמו, הם הכינו אותי לכך שתהליך ההחלמה עלול להיות לא פשוט, אבל לא ממש ידעתי למה להתכונן. הרי עד אז לא עברתי בימי חיי שום טיפול רפואי, אפילו לא טיפול שיניים.

"בסופו של דבר גיליתי שלעבור ניתוח זה באמת כואב, בפרט בימים הראשונים. אצלי הזמן הקשה ביותר היה היום השלישי, ובדיוק אז הרבנית הבר באה לבקר אותי. היה לה מאוד לא נעים לראות אותי בכזה מצב והיא ביקשה מהאחיות שיתנו לי משככי כאבים ושייקלו עליי. אחרי כמה ימים היא התקשרה שוב וביקשה לשמוע מה שלומי. השבתי לה שאני מרגיש הרבה יותר טוב, וגם הדגשתי: 'ההחלמה הייתה כואבת, אבל שווה לגמרי את התוצאות'. ובכל מקרה, לאחר ימים ספורים כבר חזרתי לעצמי לגמרי".

אחרי שהשתחרר אלחנן לביתו הוא גם ערך קידוש גדול. "זה היה קידוש שהוא בעצם מסיבת הודיה, בו הודיתי להקב"ה על הזכות שנפלה בחלקי - להיות מן הנותנים. קיימתי אותו בשבת פרשת תרומה בבית הכנסת, ונדהמתי כשהגיעו מאות אנשים, מכל הציבורים והמגזרים. שמעתי שוב ושוב תגובות בנוסח: 'כשאנחנו רואים אותך אנחנו מבינים שגם אנשים נורמליים יכולים לתרום'. האמת שזה די פרגן לי שחושבים שאני נורמלי".

אבל את התגובה החמה ביותר הוא שמע דווקא מבנו בן הארבע, כאשר שב הביתה. "כשהיה גדול אני רוצה גם כן לתרום כליה", אמר לו הפעוט במתיקות. "אמרתי לו שאני שמח שהוא רוצה לתרום, אבל מקווה מאוד שעד שהוא יגיע לגיל המתאים כבר לא יהיה אף אחד שיזדקק לכך. זהו באמת החלום הגדול ביותר שלי".

1000
השתלות של
מתנת חיים

הן פוגשות את התורמים
בצעדיהם הראשונים,
ומלוות את המושתלים
שמבקשים לראות אור
בקצה המנהרה; הן בוכות
במפגשים המרגשים
וכואבות את הפסילות
המאכזבות < **מתאמות**
ההשתלות בחמישה בתי
חולים בארץ מסכמות
1000 השתלות
של מתנת חיים

פרידי גולדברג

מתאמות בחד

שנים של עיסוק בתרומות כליה לא הכינו את אנג'לה בר, מתאמת ההשתלות בשיבא, לניתוח תרומת הכליות שנערך שבועיים לפני חג הפסח הנוכחי. "האמת היא שתחילתו של הסיפור הייתה דווקא לפני מספר חודשים", היא מדייקת, "בעמותת מתנת חיים הפנו אלינו אדם בשם איתמר שביקש לתרום כליה. איתמר עבר את כל הבדיקות, נקבע לו תור לניתוח והוא אפילו אושפז והועבר לחדר הניתוחים. שם הוא הורדם והמנתח התחיל בפעולה כירורגית, אלא שאז אירעה תפנית".

אנג'לה נעצרת, ניכר כי היא עומדת להנחית פצצה: "לפתע התקבלה קריאה דחופה ממחלקת ההשתלות, שם ביקשו לעצור הכל. הסתבר שהחולה שהייתה אמורה לקבל את הכליה החליקה במקלחת, נקעה את הרגל ושבירה את ראש הירך. הקריאה הזו הגיעה בשנייה האחרונה שבה היה אפשר לעצור את התהליך, ואכן הניתוח הופסק והכליה לא הוצאה. איתמר שב למחלקה ואילו החולה הועברה לניתוח אחר - לתיקון ראש הירך, כשלאחר מכן אושפזה במחלקת אורתופדיה".

זמן קצר לאחר הניתוח ניגשה אנג'לה לאיתמר. "הסברתי לו שהוא לא מחויב להמתין לאותה חולה, ומתנת חיים יכולים לאתר לו מטופל אחר, אבל הוא התעקש ואמר: 'לא, היא מחכה לי. אני ממשיך לחכות לה'. חלפו מאז חודשיים, שבמהלכם איתמר המשיך לחכות, למרות שלא היה ברור מתי המטופלת תהיה כשירה לניתוח. כפי שציינתי, שבועיים לפני פסח היא יצאה לחירות וקיבלה את הכליה, כל זה בזכות תורם מיוחד כל כך, שאפילו לא מוכן שאנקוב בשמו המלא".

כשאנג'לה מסכמת את הסיפור קולה נרגש. "זה לא רק הסיפור הזה", היא מסבירה, "אלא כל התורמים המיוחדים שמגיעים אלינו דרך מתנת חיים. אלו אנשים מעוררי השראה, אין גבול להערצה שלי כלפיהם". אנג'לה אינה היחידה. גם מתאמות ההשתלות בבתי החולים האחרים בארץ, מוצאות את עצמן עדות לסיפורים מרגשים ומיוחדים במינם. אחרי 1000 השתלות שנעשו דרך מתנת חיים, יצאנו לפגוש אותן, כדי לשמוע על הרגעים המיוחדים ביותר שחוו ועל האנשים שפגשו בדרך.

עמותת לב ענק

רחל מיכוביץ, מתאמת ההשתלות בבלינסון, היא הוותיקה מכולן. היא עובדת במקצוע כבר 22 שנה, כאשר בעשור האחרון הצטרפה אליה מתאמת נוספת - ענת בריגר. רחל זוכרת את הימים בהם הרב הבר זצ"ל עבר

אצלם את השתלת הכליה, שבעקבותיה החליט להקים את מתנת חיים. "ביום השחרור שלו מבית החולים הוא הודיע לכולנו: 'אני אפתח עמותה שתדאג לחולים הזקוקים לכליה'. כבר אז שאלנו את עצמנו איך הוא יעשה את זה. באותו זמן היה קיים מושג של 'תורם חבר', זהו תורם אלטרואיסטי שיכול לתרום כליה, אבל זה היה ממש לא מקובל. בסך הכל התבצעו בכל הארץ בין 20 ל-30 ניתוחים בשנה.

"לאחר שהרב הבר הקים את העמותה השתנתה אוכלוסיית התורמים והם הפכו להיות מכל גווי הקשת, בעיקר דתיים וחרדים, אך יש גם מעט מהמגזר הכללי שבאים לתרום, הם מלאים בטוב לב וזה מפעים. מאז שהוקמה העמותה עלו מספרי התרומות בהתמדה, עד שכיום הגענו למצב שבו מתבצעות אצלנו מאות השתלות כליה בשנה, רובן דרך מתנת חיים".

פאולינה כץ עובדת כמתאמת השתלות באיכילוב כבר יותר מ-20 שנה. "הרגעים המרגשים ביותר בתפקיד שלי הם כשאני פוגשת מטופל שאותו הכרתי לראשונה כשהוא חסר כוחות, חלש ולפעמים על כיסא גלגלים, בלי כוח לדבר ולתפקד, ופתאום אני רואה אותו חודש אחרי ההשתלה כשהוא מלא בחיוניות. אלו הרגעים הנפלאים ביותר שיש. אני יכולה לשבת ופשוט לבכות, כי מדהים לראות את השינוי שחל בחייהם של החולים האלו. אין נחת גדולה מזו".

"זה מרגש בכל פעם מחדש", מסכימה גם אסתי כץ, שבימים אלו מסיימת את תפקידה כמתאמת השתלות בבית החולים רמב"ם, ומכוונת את דבריה דווקא כלפי התורמים: "יושבים מולי אנשים בריאים ושלמים, רובם בעלי משפחות גדולות, עם חיים מלאי עשייה, ומבקשים לתרום כליה לאנשים שזרים להם לחלוטין, כשהם בטוחים מעבר לכל ספק שזה הדבר הנפלא ביותר שהם יכולים לעשות. אני פוגשת אותם גם לאחר הניתוח ורואה אותם מאושרים וכל כך נרגשים. אי אפשר להתרגל למראות האלו, זה לשפשף את העיניים בכל פעם מחדש".

חיים שאינם חיים

ליאת נשר, מתאמת ההשתלות בסורוקה, עובדת במקצוע כשנתיים. "מי שלא ביקר במחלקת דיאליזה לא יכול לדמיין מה שעובר על חולי הכליות", היא מבהירה. "זה לא רק החיבור למכשיר הדיאליזה שהופך להיות חלק מהחיים שלהם, אלא גם תופעות הלוואי הקשות, העייפות והתשישות, והגרוע מכל - הם לא יכולים כמעט לשתות מים, גם לא בעונות החמות ביותר בשנה. חייהם קשים".

אנג'לה משיבא עבדה בעבר כאחות דיאליזה במחלקה הנפרולוגית. "במשך שנים ראיתי איך בכל השחור הזה של הדיאליזה, הדבר העיקרי שמחזיק את החולים זוהי התקווה שיימצא להם תורם", היא אומרת, "יש גם פרט נוסף שלא כולם יודעים - גברים ונשים עם אי ספיקת כליות המטופלים בדיאליזה אינם יכולים להביא ילדים במשך תקופת המחלה, כך שגם המשפחתיות שלהם נפגעת. במשך כל 14 שנות עבודתי במחלקה הייתה רק מטופלת אחת שילדה תינוק, והיא הייתה נתונה בסיכון כה גבוה, עד שכולנו היינו היסטריים עבודה והיא עברה טיפולי דיאליזה בכל יום, כדי לפנות את הרעלים מהגוף, שלא יפגעו בתינוק. לבסוף קרה הנס ונולד לשמחתנו בן בריא וחייכן, אבל זה מקרה חריג ומאוד יוצא דופן. לא פלא שחולי כליות משוועים לתרומת כליה. בימים שבהם מתבשרים במחלקה שיש תורם, הצעקות מהדהדות למרחקים".

גם אסתי כץ, מתאמת ההשתלות ברמב"ם, פוגשת את התורמים והמושתלים מקרוב ממש. "לאחרונה עזבתי את התפקיד אחרי שבמשך 18 שנה הייתי התחנה הראשונה של אותם אנשים מסכנים ואומללים", היא אומרת. "חיייהם לא היה חיים, והרב הבר היווה עבורם אור בקצה המנהרה. הוא זה שהציל אותם. למתנת חיים נהגתי לקרוא 'עמותת לב ענק', כי הרב הבר זצ"ל ואשתו רחל, הם אנשים עם לב ענק ואוהב. ראיתי מקרוב איך שהרב מעניק את כל כולו לכל אחד מהחולים ועושה מאמצים עילאיים כדי לעזור. הוא הסתובב בכל הארץ, הגיע לכינוסים ושיתף בסיפורו האישי את מי שהוא רק יכול. היה לו גם מנהג מיוחד במינו - לבקר את התורמים והמושתלים בבוקר שאחרי הניתוח. אני זוכרת אותו מגיע לבית החולים בימים של שרב וגם בגשמים ורוחות. שום דבר לא מנע ממנו לנסוע מירושלים לחיפה, כדי לבקר, להתעניין וגם לברך. כשהייתי צועדת לידו בבית החולים הרגשתי זכות אדירה. אין לי מילים כדי לתאר את עוצמת השבר שהכתה בנו כשנודע על פטירתו".

להתרגש מחדש

רוב השתלות הכליה שנעשו מאז שהוקמה מתנת חיים התבצעו בבית החולים בלינסון ועברו דרך רחל מיכוביץ. למרות זאת היא מדגישה שעד היום, בכל פעם שהשתלה חדשה יוצאת לדרך - היא מתרגשת כאילו זו השתלה ראשונה. "ההתרגשות גדולה עוד יותר כשאנו מצליחים למצוא תרומה לחולה שנראה על פניו שאין סיכוי למצוא מישהו שיתאים לו. הוא מלא בנוגדנים ומחכה שנים רבות לתרומה, ואז כשנמצא תורם

"ביום השחרור של הרב הבר מבית החולים הוא הודיע לכולנו: 'אני אפתח עמותה שתדאג לחולים הזקוקים לכליה'. כבר אז שאלנו את עצמנו איך הוא יעשה את זה".

"יש תורמים אלטרואיסטים רבים שעושים את דרכם לחדר הניתוח בשירים וריקודים, היו אצלנו כאלו שהביאו גיטרות, ואני לא התאפקתי וצעדתי אחרי המיטה שלהם, כשאני ממררת בבכי".

הודות לעבודתה המסורה של המתאמת ענת בריגר והמעבדה לסיווג רקמות - אני פשוט קופצת משמחה. אני חייבת לציין שבנוסף לתרומות מן החי אני מתעסקת גם בתרומות מן הנפטר. במקרים כאלו יש גם כן שמחה גדולה על הצלת החיים, אך היא מהולה בעצב. בתרומות מן החי המצב שונה - זו שמחה טהורה. יש תורמים אלטרואיסטים רבים שעושים את דרכם לחדר הניתוח בשירים וריקודים, היו אצלנו כאלו שהביאו גיטרות, ואני לא התאפקתי וצעדתי גם אחרי המיטה שלהם, כשאני ממררת בבכי".

ואילו פאולינה נזכרת בסיפור שריגש אותה במיוחד: "לפני כשלושה חודשים אושפזה אצלנו אישה אחרי לידה במצב קשה מאוד. הסתבר שהיא פיתחה מחלה שהרסה לה את הכליות, ומאז היא חוברה לדיאליזה. במתנת חיים ניסו למצוא לה תורם, והתהליך היה מסובך, כי נדרשנו לוודא שהמחלה הנדירה שתקפה אותה לא תהרוס את הכליה המושתלת. ביצענו בין היתר בירורים רבים שכללו שליחת בדיקות מיוחדות לארה"ב והתייעצויות עם פרופסורים בכירים. בסופו של דבר נמצאה על ידי מתנת חיים תורמת מדהימה שאכן הצילה את חייה של האישה הצעירה ששוחררה לגמרי מהדיאליזה וכעת היא בביתה, מטפלת בתינוק החדש ובבנה הגדול יותר. היא במצב מעולה וזה משמח אותי כל כך".

גם לאסתי יש סיפור מעניין: "אושפזה אצלנו בחורה עם מחלת כליות גנטית קשה מאוד. גם אימא שלה ואחיה היו מושתלים, אך עבורה לא נמצא תורם. היא החליטה להיות אופטימית ותיעדה את כל התהליך שעברה על ידי מצלמת וידאו, מתוך אמונה שבסופו של דבר יימצא תורם. בסוף זה קרה, והדבר המדהים הוא שהתורם שהגיע אליה הוא בדיוק מאחד היישובים הסמוכים לביתה, היא אפילו הכירה את משפחתו, אם כי ההתאמה ביניהם נעשתה במקרה על ידי מתנת חיים".

לנטע מלכה, מתאמת ההשתלות בהדסה עין כרם, יש דוגמה למקרה שמחמם את הלב: "פנה אלינו אדם שביקש לתרום כליה למחותן שלו. התורם עם סוג דם O והנתרם עם סוג דם B. לכאורה תרומה כזו יכולה לצאת לפועל, אך יחד עם זאת, סוג דם O הוא בבחינת אתרוג יקר שייכול לתרום לכולם ולהתחיל שרשרת של השתלות. פניתי לתורם וביקשתי את רשותו לנסות לבחון את סיווג הרקמות שלו מול חולים שיש קושי למצוא להם תורם, וכמובן הבטחתי שהמחותן יושתל ממנו ישירות, או כחלק משרשרת הצלבות. נדמה לי שעוד בטרם

שסיימתי את ההסבר ניתנה התשובה: 'קדימה ובהצלחה'. בסופו של דבר הכליה שלו הגיעה לילד בן 16, ובזכותה נעשו גם תרומות נוספות. ראיתי ממש נתינה לצורך נתינה".

"אנחנו מתרגשים עם כל מקרה של תרומה", מצטרפת גם ליאת מסורוקה. "זה גם המקום לציין שמכיוון שמנהל יחידת ההשתלות בסורוקה כעת הוא ד"ר הדר מרחב, יש אצלנו עלייה בכמות התרומות לאחרונה, ואנו רואים זכות עצומה ללוות כל אחד מהתורמים ולתת לו את מלוא המעטפת, כדי שהתרומה תתבצע בקלות, בבטיחות וללא עיכובים או קשיים. לשם כך אני נותנת לכל אחד מהתורמים את מספר הנייד האישי שלי וזמינה לכל צורך".

פסילות ואכזבות

אבל לא תמיד זוכות המתאמות לראות כיצד מגיעים לרגעי התרומה המרוממים. לעתים קורה שהתורם נפסל או שהתרומה מבוטלת מסיבות שונות. נטע מלכה, מבקשת להדגיש דבר עקרוני: "כבר בשיחה הראשונה עם התורמים אנו מבהירים להם שאין כזה דבר משוואה של תורם ונתרם. כשאנו בודקים את היכולת שלהם לתרום, אנו מסתכלים רק על בריאותם, וההתמקדות אינה רק על ההווה, אלא גם על סיכונים עתידיים בעוד עשרות שנים. לפעמים התורם מתחנן שנאפשר לו לתרום בכל זאת, ואומר: 'תראו כמה מסכן החולה', אבל אסור לנו להתחשב בכך. תפקידנו לוודא שהתורם לא ייפגע. אם יש ספק - אין ספק, וכאן זה נגמר".

לדבריה, קורה לעתים שמתגלות אצל התורמים מחלות על הדרך. "במקרה יוצא דופן שהגיע אלינו התגלה אצל האדם שביקש לתרום גידול על הכליה. הגידול היה ממש בתחילתו, כך שהוא נותח והוציאו לו את הגידול ולא את הכליה. זה לא מנע ממנו להתקשר אחר כך ולשאול אם הוא יכול לתרום את הכליה השנייה... אגב, קרה לא פעם שאנשים נפסלו ואחרי תקופה מסוימת חזרו אלינו, כשטענו שהם שיפרו את הנתונים וכעת הם מעוניינים לתרום. פעמים רבות הם אכן תרמו לבסוף".

מאידך, מציינת נטע שהם גם מבקשים לוודא לפני התרומה שהחולה, המועמד להשתלה, יוכל ליהנות מהכליה שיקבל. "כך למשל, אם אנחנו רואים שיש לחולה בעיה לבבית חמורה, אנחנו לא ננתח. כך גם אם החולה לא מאוזן מבחינה סוכרתית או שסובל מזיהומים או סיבוכים אחרים. אנחנו בודקים את הנושאים האלו היטב, אין לנו עניין לבצע השתלה שלא

תחזיק מעמד".

ומה עושים עם חולים שמצבם הבריאותי לא מאפשר להם לעבור ניתוח?

"יש מקרים שבהם אנחנו יכולים לנתח בכל זאת. כך למשל במקרים בהם יש כלי דם פגומים, יש אפשרות להשתיל כליה מן החי, יחד עם לקיחת כלי דם מנפטר. זה דורש היערכות מיוחדת, ועיקר האתגר הוא להשיג תורמי כליה שיהיו מוכנים לתרום בזמן בלתי ידוע מראש, אלא ברגע שנודע שיש תרומת כלי דם מנפטר, אנו מזעיקים אותם באופן כמעט מיידי. היו לנו פעמיים שתי תורמות צדיקות שהסכימו לגשת לניתוח כזה. כך הצלחנו להשתיל כליה לחולים במצבים קשים ביותר".

איך אתן מרגישות כשאתן נאלצות להודיע לחולים על כך שהתורם נפסל או שהניתוח מבוטל?

"זה מאוד לא נעים", אומרת רחל מיכוביץ. "בפרט שיש גם כאלו שנפסלים ממש בשלבים הסופיים. בעבר זה היה מלחיץ עוד יותר, אני זוכרת את הימים שבהם הרב הבר הפנה אנשים לוועדה ושנינו היינו במתח גדול, כי הוועדה העבירה רק 30%-25% מהפגונים. היום יש כ-15% שלא עוברים. זה עדיין מלחיץ, אבל פחות".

קורה שהתורם בעצמו מתחרט?

"זה קורה, אך לא לעתים קרובות", משיבה רחל. "כבר היו לנו מקרים בהם כשהתקרב הניתוח הודיע לנו התורם שאשתו החליטה שהיא חוששת, או שמשהו אחר עצר אותו. אני יכולה להגיד לך באופן אישי שלפני כל ניתוח קשה לי להירדם בלילה, ואני מסתובבת מוטרדת עד שאני יודעת שהכול עבר בשלום". פאולינה: "דווקא אצלי היו כמה מקרים בהם לפני הניתוח התורם חזר בו, לאחר שסיפר להוריו שהוא עומד לתרום והם אסרו עליו. לעולם לא אשכח את הרגעים בהם נאלצתי להודיע על כך לחולה, כי זו פשוט אכזבה. אין שום מילה אחרת. לצערי, יש גם מקרים מאכזבים מאוד בהם הכליה נדחת. אמנם מדובר ב-2% בערך מסך ההשתלות, אך זה עדיין קיים וכואב מאוד".

רגע של מפגש

גם אסתי מרמב"ם מציינת שקשה לה בכל פעם מחדש כשהיא צריכה להודיע לחולה על כך שהניתוח לא יוכל להתקיים. "בכל פעם אני מדגישה שאני בטוחה שבמתנת חיים ידאגו לשלוח לו תורם אחר, ולא ישכחו אותו. אבל אין מה לומר - האכזבה באמת קשה מאוד". אבל אין ספק שהרגעים המרגשים ביותר

הם בפגישות בין התורם למושתל. "אצלנו, בבלינסון, נפגשים בדרך כלל בפעם הראשונה שעות ספורות קודם הניתוח", מספרת רחל. "כמובן שקודם לכן אנחנו שואלים את התורם אם הוא מעוניין להיפגש, הרוב רוצים, מעטים מסרבים. לפעמים אני מצטמררת לשמוע שהתורם משיב: 'מה שהחולה רוצה'. זה לא יאומן - הוא נותן לו את הכליה שלו, וכששואלים אותו מה הוא רוצה, הוא מבקש רק מה שטוב למושתל".

"גם אצלנו בשיבא מפגישים למחרת הניתוח", מספרת אנג'לה, "אני מלווה את התורם לחדרו של המקבל, ושם מתקיים מפגש מרגש ביותר. בכל פעם אני בוכה כשאני רואה את התורמים המדהימים שחשבו והתכוננו למפגש הזה - הייתה אצלנו תורמת שהביאה איתה גיטרה וריגשה את כולנו בשירת 'אתה יצרת', לא נותרה עין יבשה במפגש הזה. היה מושתל שהניח ידיים על ראשו של התורם וברך ברכת כהנים, ותורם אחר הביא ציור של הבת שלו בת ה-9 שציירה את המושתלת לפני ההשתלה ואחריה. ידוע לי שרבים מהתורמים והמושתלים שומרים על קשר במשך שנים רבות אחרי התרומה".

"גם אני לא מוותרת על הצצה קטנה למפגשים האלו", מציינת נטע, "אני מלווה את התורם לחדרו של המושתל ואחר כך עוזבת ומשאירה אותם לבד. לאחרונה היה אצלנו מקרה מרגש מאוד של תרומה לאישה יוצאת העדה האתיופית. היא בקושי דיברה עברית, אבל העיניים שלה דיברו, וכאשר פגשה את התורמת היא ניסתה להביע את רגשותיה ואמרה: 'אין מילה', כאשר העיניים הביעו את כל ההערכה, התודה וההתרגשות".

◆◆◆

רגע לפני סיום הריאיון, מבקשת נטע להראות לי משהו חשוב, והיא חושפת התכתבות שלה עם הרב הבר, מהשנה שעברה, כחודש לפני שהתפרצה הקורונה. "הרב הבר שתמיד דאג לכל אחד מהמטופלים במסירות אין קץ, כתב לי שהוא מאוד מודאג לגבי שלושה מטופלים שלא נמצאו להם תורמים. השבתי לו: 'אל דאגה, יהיה בסדר', ובאמת הייתה לנו זכות גדולה להצליח למצוא לשלושתם תורמים בשבועיים שלאחר מכן, רגע לפני שהקורונה פרצה והמחלקות נסגרו. הרב היה שותף לכך ומאוד התרגש. כיום, כשאני מסתכלת בהודעה הזו, אני מרגישה שהייתה זו מתנת פרידה. הרב שכל כך דאג למטופלים שלו, זכה לראות בחייו איך שאנו מצליחים לדאוג להם וממשיכים את צוואתו".

ההחלטה לתרום, תגובתה של המנהלת, הרגעים עם הרב הבר זצ"ל והתפילות בדרך לניתוח < רחל קניאל מספרת על המסע הפרטי שחוותה בדרך לתרומה, ועל ההבנה: "התגלגלה לידי זכות גדולה"

התרומה

הצפוניות

חנה קליין

ה' באלול תש"פ. את התאריך הזה רחל קניאל אינה מסוגלת לשכוח. זה היה היום שבו היא עשתה את דרכה מהעיר כרמיאל שבצפון, אל בית החולים הדסה עין כרם בירושלים, שם תילקח ממנה כליה ותינתן ליהודי שאותו לא פגשה מעולם.

"הייתי שלמה עם עצמי כפי שלא הייתי שלמה עם אף דבר אחר שעשיתי בחיי", היא מספרת, "זה היה יום מיוחד מכל הבחינות, אחרי שערב קודם לכן הגיעו אליי כל ילדיי הנשואים, כדי לשבת ולהתרגש יחד. הם הביאו מתנה קטנה ועטפו אותי בכל כך הרבה חום ואהבה. בזכותם הגעתי לניתוח מאושרת ומלאה כוחות".

תחושת הרוממות הגיעה גם כתוצאה מכך שהתהליך שחוותה רחל היה הדרגתי מאוד. "הרעיון לתרום כליה ניקר בי במשך שנים", היא מסבירה, "בכל פעם שהגיעו לידיי החוברות של מתנת חיים, הייתי מעיינת בהן ומרגישה שגם אני רוצה להיות חלק מזה. הרי אני בריאה ושלמה ברוך השם וגם מרגישה טוב, אז למה לא? בכל פעם מחדש התחזקה אצלי ההחלטה וגם התווספו אליה תובנות - הקב"ה נתן לי משפחה גדולה ויפה, כולם בריאים והחיים שלנו טובים, אז למה לא לעשות משהו קצת מעבר למה שאני חייבת ולהחזיר תודה להקב"ה?".

רחל העלתה את הרעיון באוזני בעלה - הרב ישעיהו קניאל, מנהל תלמוד תורה בכרמיאל ואיש ציבור מוערך בעיר. "בעלי לגמרי הסכים איתי ומאוד עודד. הוא גם היה זה שנתן את הדחיפה הסופית. אחרי שנתיים של דיבורים, הוא שאל אותי יום אחד: 'למה את מחכה? הרי מגיע גיל שבו כבר אי אפשר לתרום. אם את באמת רוצה, אז די לדבר, צריך לעבור למעשים'".

וכך עשית?

"כן, עוד באותו יום שלחנו את הטפסים למתנת חיים וקיבלנו את רשימת הבדיקות. אלא שגם אז התקדמו הדברים באיטיות. עברתי את הבדיקות הנדרשות במשך שנה, הכול בנינוחות ובלי למהר. זה היה נכון עבורי, כי כך עיכלתי והייתי שלמה עם עצמי. הגעתי לניתוח עם הרגשה של שלמות ורוממות".

"הרב חיזק אותנו"

רחל היא מהתורמים הבודדים בשנה האחרונה שזכו לפגוש את הרב הבר זצ"ל ולהסתייע בו. "בעלי ואני פגשנו את הרב בתקופה שבה התחלנו את התהליך. הגענו לביתו בשכונת הר נוף, הוא חיזק אותנו ועודד אותנו לשאול את כל השאלות שהיו לנו. התפעלתי במיוחד מהפשטות שלו, כאשר הוא הסביר לי שוב ושוב שאני לא חייבת לתרום ויכולה להתחרט עד לניתוח. מצד שני הוא גם ציטט את כל גדולי ישראל שמעודדים לתרום והעביר לנו ידע רפואי רב. השיחה איתו הייתה מלאה בשלווה, בביטחון ובהרגשה כל כך נעימה. כשיצאנו מביתו היה ברור לנו לקראת מה אנחנו הולכים, זה חיזק אותנו מאוד".

"אשתי תרמה, כולנו זכינו"

"לא חששתי בכלל", אומר הרב ישעיהו קניאל, בעלה של רחל, כאשר הוא מדבר על התרומה של אשתו. "אמנם כשהיא העלתה לראשונה את הרעיון הייתי קצת מופתע, אבל מהר מאוד התחלפה ההפתעה בתחושת שמחה, על כך שזכיתי. אלו היו גם הרגשות שליוו אותנו בהמשך. שנינו הרגשנו שנפלה בחלקנו זכות גדולה".

הרב קניאל מציין שכבר בתחילת התהליך הוא קיבל את ברכת הדרך מהגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א. "פניתי אליו דרך הגאון רבי אליהו מן, תלמידו הקרוב. הרב מן העביר לי את ברכתו של רבי חיים וגם מסר בשמו ש'תרומת הכליה היא זכות לא רק לתורם ולמשפחתו, אלא לכל ישראל'".

אחרי כזו ברכה, התקדמו הרב קניאל ואשתו אל תקופת הבדיקות בהתרגשות גדולה. "לרוב הבדיקות הלכה אשתי לבדה", הוא מספר, "אבל היה יום שבו היא עברה סדרת בדיקות מרוכזות בבית החולים, ואז התלוויתי אליה והערכתי אותה בכל ליבי. כמוכן שגם ביום התרומה הגעתי איתה לבית החולים והשעות שחלפו עלינו היו מעצימות. אגב, אחרי התרומה קיבלנו מתנה קטנה ממשפחת הנתרם, עם מכתב בו הם ציינו בין היתר שביום התרומה נראינו שנינו כחתן וכלה, ואני יכול לציין שזה לא רק היה נראה כלפי חוץ, אלא כך באמת הרגשנו".

ולא הרגשת שזה דורש ממך סוג של הקרבה?

"ממש לא. היו כמוכן הימים בהם אשתי הייתה מאושפזת ולאחר מכן תקופת התאוששות בה נזקקו לי בבית יותר מהרגיל, אבל זה גם היה יכול לקרות אם היא הייתה חולה באנגינה קשה במשך עשרה ימים. לא הרגשתי הקרבה גדולה, ובכל מקרה, ברור שאין בין המאמצים שלי שום פרופורציה לתרומה שהתקבלה כאן".

הרב קניאל מדגיש שהוא מרגיש שהתרומה השפיעה לא רק עליהם, אלא על כל המעגל שסובב אותם. "בראש ובראשונה יש כמוכן את המסר החשוב שעובר לילדים. גם בלי מילים ודיבורים, הם מבינים מה באמת חשוב לאמא, ורואים כמה היא מתאמצת כדי לגמול חסד. מעבר לכך ראיתי גם במשפחה המורחבת את התמיכה הגדולה - ההורים של אשתי עודדו מאוד לאורך כל הדרך וגם אמא שלי תמכה. גם האחים והאחיות שלנו שהיו ממש נרגשים ואפילו גאים. גם בקהילה בה אנו מתגוררים הרגשתי שהתרומה עשתה רעש חזק, וידוע לי באופן אישי על אנשים שהתחילו בעקבותיה במסע בדיקות, במטרה לתרום גם כן. מדהים לחשוב איך שתרומה אחת מצליחה להשפיע על מעגלים כל כך גדולים".

לשוחח איתם באותו שלב, כדי שלא לגרום לאי נעימות".

בינתיים היא קיבלה שיחת טלפון מבתה הגדולה שנשארה עם הילדים בבית. "באותו זמן, כל הילדים ידעו על התרומה, חוץ מהילד הקטן שלנו. ביקשתי מבתי לספר לו על כך במילים פשוטות, ובאמת היא הסבירה לו על התרומה. היה מדהים ומחמם את הלב לשמוע את תגובתו. הוא שאל את בתי: 'מה, לאימא תהיה רק כליה אחת?' ומיד המשיך: 'אם כן, אז אני אגיע לבית חולים כדי לתרום לה כליה משלי'".

אל חדר הניתוחים נלקחה רחל כשרגשותיה גואים ועולים. "שכבתי על המיטה כשאני מרגישה מצוין ועוד לא מטושטשת מחומרי הרדמה. יכולתי להתפלל מתוך צלילות ולבקש באופן ישיר מבורא עולם. כשהוכנסתי לחדר הניתוח הרגשתי סביבי חגיגות. היה ניכר שהצוות מרגיש שזה לא ניתוח שגרתי, ומתרגש מכך מאוד".

ואיך הייתה ההתאוששות מהניתוח?

רחל שוקלת לרגע, ואז מחליטה לשתף: "האמת היא שהייתי בטוחה שאחזור לעצמי תוך ימים ספורים, שכן אני טיפוס חזק. לצערי זה לא היה ככה. אמנם הניתוח עבר בשלום, אך בעקבותיו הרגשתי סחרחורות שלא עזבו אותי במשך ימים ארוכים. לבסוף יצרתי קשר עם הרופאים שגילו אחריות יוצאת דופן וביקשו ממני להתאשפז שוב. במשך האשפוז עשו לי סדרת בדיקות ולא מצאו דבר, אם כי אני בטוחה שזה קשור לחומרי ההרדמה ולא לכליה. בינתיים דיברתי עם אשתו של המושתל שכבר שוחרר, והיא סיפרה לי שהוא מתאושש מהניתוח ובכל יום קורא לרפואתי את כל ספר התהלים. גם הרבנית הבר לא גמרה לדאוג לי ולדרוש בשלומי. לבסוף הגעתי לשלב בו השלמתי עם מצבי, אבל בעלי לא ויתר. הוא הציע ששנינו נקפיד לקרוא ברכת 'אשר יצר' בכוונה ונקווה לטוב. יום למחרת הסתדרו הדברים באופן פלאי. מאז לא הייתה לי אף סחרחורת".

רגע לפני סיום מבקשת רחל לציין את התמיכה המדהימה של הקהילה בכרמיאל. "זכינו להתגורר בעיר מיוחדת, עם קהילה יוצאת דופן, היא מדגישה. "מהרגע שבו חזרתי הביתה קיבלנו תמיכה ועזרה אינסופית, בכל מה שהיינו צריכים. גם אנשים מחוץ לקהילה, כאלו שאינם דתיים, התרגשו מאוד וקיבלנו מהם משלוחים ומכתבים מרגשים. ראינו בחוש איך שהתרומה איחדה סביבה את כל המגזרים והתושבים".

חודשים בישרו לי שהניתוחים מתחדשים", היא נזכרת. "רצו לקבוע לי תור לחודש אב, אבל זו הייתה תקופת בין הזמנים והעדפתי לחכות שהבנים יחזרו לשיבות. כך נקבע תאריך ה' אלול ליום הניתוח".

רחל מציינת כי לאורך כל הדרך הם לוו בברכתו של הרב אברהם צבי מרגלית שליט"א - רבה של כרמיאל, ואף נועצו אתו בכל הנוגע לתרומה. "שיתפנו גם את המנהלת בבית הספר שבו אני מלמדת", מוסיפה רחל, "המנהלת הופתעה מאוד מהשיחה. למחרת היא פנתה אליי ואמרה לי: 'את לא יודעת מה עשית לי, לא ישנתי כל הלילה'".

על שולחן הניתוחים

בשל נהלי הקורונה נדרשה רחל להתאשפז בבית החולים מוקדם מן הרגיל, היא עברה בדיקת קורונה ועד שהגיעה התשובה ישבה במחלקה. לפתע הבחינה בזוג חרדי הנמצא במרחק. "היה ברור לי שמדובר במושתל שלי ובאשתו", היא אומרת, "אך בעלי המליץ לי לא

הם יצרו שוב קשר עם הרב גם בהמשך, בכל פעם שהועלה באוזניהם שם של חולה פוטנציאלי לקבלת התרומה. "רצינו לשמוע מהרב את הפרטים המלאים על מצבו ולהבין עד כמה ישנה התאמה וסיכויים שהכליה תיקלט. היו לנו הרבה שיחות טלפון, עד שלבסוף חיברו אותנו לאדם שקיבל את הכליה - יהודי ירא שמיים, כבן 60, המתגורר בירושלים. הוא סובל ממחלת כליות תורשתית, ולכן ילדיו לא יכלו לתרום לו. בשנים האחרונות המליצו לו הרופאים להתחיל בדיאליזה, אך הוא עשה כל מה שאפשר כדי לדחות את הקץ. בין היתר הוא שמר על דיאטות קפדניות וגם הקדיש שעות רבות ביום לכושר ולמנוחה. זה הפך את חייו למוגבלים ביותר, עד כדי כך שהוא התבטא ואמר לנו שחייו לא היו חיים. החלום שלו כל הזמן היה להינצל מהדיאליזה. ברוך השם זכיתי להגשים לו את החלום".

כבר בחודש שבט ידעה רחל על זהותו של המושתל שלה, אך בשל התפרצות הקורונה שעצרה את הניתוחים בבתי חולים, נדחה גם הניתוח שלה. "לאחר כמה

"בעלי ואני פגשנו את הרב בתקופה שבה התחלנו את התהליך. הוא חיזק אותנו ועודד אותנו לשאול את כל השאלות שהיו לנו. כשיצאנו מביתו היה ברור לנו לקראת מה אנחנו הולכים, זה חיזק אותנו מאוד".

"אגב, לאחרונה חליתי בקורונה ואנשים אמרו לי: 'אחרי שתרמת כליה - זה בוודאי קטן עליך', אבל אני השבתי להם: 'בתרומת הכליה לא הפסדתי אפילו תפילה אחת, ואילו בקורונה במשך ארבעה ימים לא יכולתי לקום מהמיטה', ובמילים פשוטות - הניתוח באמת עבר בקלות יחסית.

"החלק הקשה בעיניי היה בשלב הבדיקות. אני אדם עסוק ברוך השם סביב השעון. בבקרים אני מלמד בישיבת 'אדרת התורה' המיועדת לבחורים אמריקאים שבאים לארץ לכמה שנים, ואילו בצהריים אני מלמד בישיבה הקטנה 'אדרת אליהו' בעיר העתיקה. אני משועבד ללוחות זמנים ולמערכת שעות צפופה, ולא היה לי קל בכלל להודיע במשך חודשי הבדיקות הארוכים על שאני צריך מידי פעם לצאת לבדיקות ולהיעדר. מה עוד שידעתי גם שצפויים לי כמה שבועות של החלמה לאחר הניתוח. מאזן הכדאיות בשאלה של 'מה רצון השם ממני?' לא היה מספיק ברור".

אז מה עשית?

"החלטתי לעשות את השתדלותי המלאה להתחיל בתהליך, כמו בתיה בת פרעה שידה לא הייתה ארוכה מספיק כדי להגיע אל התיבה שביאור, אך נאמר 'ותושט את אמתה' - היא עשתה את שלה, ובורא עולם השלים וסייע. לכן ביקשתי ממתנת חיים לדאוג לכך שיצמצמו לי את הבדיקות למינימום הנדרש ושירכוזו כמה שיותר בדיוק באותו יום. בנוגע לניתוח, ביקשתי שהוא יתבצע בתקופה שבה יש בישיבה

כשהרב שלום מנחם וולגרנטר ורעייתו שפרה המתגוררים ברובע היהודי בירושלים, פגשו את שכניהם - משפחת ארנד, זו יכלה להיות פגישה רגילה ככל שבת. הם דיברו עם ר' משה ואסתי ארנד לאחר תפילת ותיקין, כשאלה שיתפו בתרומת הכליה של בנם כמה חודשים קודם לכן, וסיפרו גם על התרומה שאסתי זכתה לתת. האווירה וההתרגשות סביב המעשה הנאצל נגעו לליבם, מה עוד שגם ר' משה, האב, הצטרף למעגל התורמים המשפחתי.

"הארנדים לא ביקשו לשכנע אותנו, אלא פשוט סיפרו חוויות אישיות", מסביר ר' שלום מנחם, "הם פירטו על מה שחוו ועל כך שזה הרבה יותר פשוט ממה שאנשים חושבים. מה שהם לא ידעו זה שאני כבר חשבתי על הרעיון לתרום לפני כחמש שנים ואף התעניינתי בו באופן מעשי, אך נמנעתי בשל סיבות אישיות. ברגע ששמעתי את התיאורים החיים שלהם על התרומה, התעורר בי הרצון מחדש. התבהר לי כמה שזה אפשרי, שהרי משפחת ארנד היא משפחה רגילה, ואם הם יכולים לתרום אז למה שהדבר לא יתאפשר גם לי? החלטתי לגשת שוב לתהליך ולבדוק אם אני יכול להתאים כתורם".

עם מלוא הכוונה

ר' שלום מנחם משייך לקהילת 'אדרת אליהו' וסדר יומו עמוס סביב לימוד בחברותות ומסירת שיעורים בישיבות. בנוגע לתרומה הוא מציין דבר מפתיע: "דווקא הניתוח וההתאוששות היו החלק הקל בתהליך. אמנם היו קצת כאבים, אבל הם עברו מהר מאוד.

"אין מילים להודות לך",
אמרה אשתו של המושתל
ר' שלום מנחם וולגרנטר,
ונדהמה לשמע התשובה
< אז מה באמת הוביל את
וולגרנטר להצטרף לתורמי
הכליות? ומה היו המילים
האחרונות שלו לפני הניתוח?

יצחק שרעבי

מתנת תיקווה

אני הולך להקריב כעת סוג של קרבן, ואני מכוון את מחשבותי לדבר אחד בלבד - כדי לעזור ליהודי ולהציל את חייו. בפעולה זו אני מתכוון גם לאפשר לאשתו, לילדי, לנכדיו ולהוריו להיות אתו בשמחה ובבריאות עוד שנים ארוכות".

מיליון דולר

ביום שלמחרת הניתוח כבר פסע ר' שלום מנחם אל חדרו של המושל, במטרה לערוך עימו היכרות. "כשנכנסתי לחדרו ראיתי את ילדיו ואת אשתו יושבים סביבו וכן גם את אמו", הוא מספר. "הפנים של כולם פשוט קרנו ושרר שם אושר גדול. תאמינו לי שהייתי תורם ולו כדי לראות את הפנים הצוהלות של כל בני המשפחה.

"אחרי כמה רגעים של שתיקה, אשתו שאלה אותי: 'איך נוכל להודות לך? הרי תודה היא מילה קטנה מיד'. הסברתי לה את מה שאני באמת מרגיש - אני לא מסתכל כאילו שיש 'נותן' ו'מקבל', אלא שיש כאן עסק עם שני שותפים. הרי יהודי יקר שפועל כל כך הרבה טוב בעולם למשפחתו ולסובביו, בוודאי גם ימשיך לעשות זאת הלאה. בכך שאני תורם כליה, אני רוצה להיות שותף בעסק הגדול של חיים יהודיים פועמים".

ימים ספורים לאחר התרומה כבר יצא ר' שלום מנחם מביתו, ביקר בישיבה שבה הוא מלמד וגם השתתף בתפילות בבית הכנסת. "שיתפתי בתרומה שלי את כל מי שרק רצה לשמוע, כיוון ששמעתי על כך שהגאון רבי חיים קנייבסקי אמר שיש להדר במצווה זו ולעשות אותה בפרסום. באופן אישי הרגשתי שזו זכות גדולה עבורי להרגיע חששות ולהסביר לאנשים עד כמה ההתרומה הזו נגישה ואפשרית. כי ברגע שהתורם בריא ושלם הסיכון שלו מזערי ביותר, ובכל מקרה בבתי החולים לא מאפשרים לתרום לפני שמוודאים את בריאותו של התורם באופן מוחלט, כך שמרווחים גם 'תו ירוק' על הבריאות הכללית.

"כששאלו אותי כמה ימים אחרי הניתוח איך אני מרגיש, השבתי: 'מיליון דולר', מבחינה פיזית וגם רוחנית. איזו הרגשה נפלאה זו לדעת שחלק מגופי שאני קיבלתי במתנה מהבורא, מהווה מתנת חיים לאדם אחר ומתנת תקווה למשפחה שלמה".

אני מקיים מצווה כל כך נדירה, כדאי שאעשה זאת עם מלוא הכוונה", הוא מסביר. דקות ספורות לפני הניתוח הוא נפרד מאשתו וביקש ממנה שתקליט אותו אומר מילים ספורות לילדיו. "פניתי אל הילדים מהלב. סיפרתי להם שאני הולך עכשיו להקריב קרבן, וכידוע חלק ממה שמעלים על המזבח אלו הכליות. הדבר החשוב ביותר בשעת הקרבת הקרבן הוא שהכהן שמבצע את עבודת הקודש לא יפגום בקרבן עם מחשבות פסולות, אלא כל מחשבותיו יהיו טהורות ולשם שמיים. אמרתי לילדיי שגם

לאחר כמה ימים התקשרו בהתרגשות גדולה ממתנת חיים לבשר לשלום מנחם כי נראה שהכליה שלו תואמת בצורה פלאית למושתל עם נוגדנים גבוהים, שכבר פעמיים כמעט נכנס לחדר הניתוח בתקווה להיגאל, וההשתלה נפסלה בבדיקת הרקמות יומיים לפני כן. "באותו רגע נצרבה בי התובנה בכמה רמות עומק מעבר לאמונתי עד כה"

"כשנכנסתי לחדרו ראיתי את ילדיו ואת אשתו יושבים סביבו וכן גם את אמו", הוא מספר. "הפנים של כולם פשוט קרנו ושרר שם אושר גדול. תאמינו לי שהייתי תורם ולו כדי לראות את הפנים הצוהלות של כל בני המשפחה.

הוא אומר, "אמנם אנחנו משתדלים ונרתמים ככל יכולתנו, אך לא מנהלים אפילו חלקיק בפאזל האלוקי".

תשעה חודשים לאחר שהתחיל ר' שלום מנחם בסדרת הבדיקות, הוא אושפז במחלקת ההשתלות בהדסה, לקראת הניתוח בו הוא תרם את כליותו ליהודי יקר, אברך ירא שמיים, אב לתשעה, שבמשך שנים התמודד עם מחלת כליות קשה.

ר' שלום מנחם מציין כי יש עניין גדול לכוון על המצווה לפני קיומה. מתוך כך הוא רשם לעצמו את כל הצייויים שהוא הולך לקיים בזמן התרומה, כמו 'לא תעמוד על דם רעך', 'נתן תיתן לו', 'וכי ימוך אחיך', ועוד. "אם כבר

חיים דאגו להרגיע שהמועמד הראשון יקבל את תרומתו בהקדם, וכי בכל מקרה יידרשו לו כמה חודשים כדי להתארגן לקראת ההשתלה. המידע הזה היווה הקלה גדולה, כשהבנתי שלא נגרמה אכזבה בגללי", מסביר שלום מנחם.

לאחר כמה ימים התקשרו בהתרגשות גדולה ממתנת חיים לבשר לר' שלום מנחם כי נראה שהכליה שלו תואמת בצורה פלאית למושתל עם נוגדנים גבוהים, שכבר פעמיים כמעט נכנס לחדר הניתוח בתקווה להיגאל, וההשתלה נפסלה בבדיקת הרקמות יומיים לפני כן. "באותו רגע נצרבה בי התובנה בכמה רמות עומק מעבר לאמונתי עד כה",

מתאים. אך הבדיקות האחרונות התמהמהו אצל המועמד, וחלון ההזדמנויות של תקופת החזרות בישיבה הלכה והתקרבה. "אשתי התקשרה למתנת חיים והאיצה בהם, מתוך רצון עז להרוויח את התרומה מבלי להפסיד את לימוד התורה", מספר שלום מנחם, "ואז נאמר לנו שאם אנו לחוצים בזמן, הם יבדקו התאמה עם מושתל אחר. זה היה יכול להיות פתרון מוצלח, אבל חששתי לגרום הפסד לחולה המקורי שיועד לי, בגלל המרוץ נגד השעון".

מה היה לבסוף?

"למפרע, ניתן לנו חלון הצצה כדי לראות את יד ההשגחה בתזמון מופלא. במתנת

הקטנה חודש של 'חזרות חצי שנתיות'. זהו זמן שבו לא מתקדמים בלימוד, אלא משגנים את החומר שנלמד מתחילת השנה. בתקופה כזו איני צריך למסור שיעורים, לכן יכולתי לשער שהבחורים לא יינזקו מכך שאני הולך לתרום. אני חייב לציין שבמתנת חיים ובבית החולים באו לקראתי מאוד וניסו לעזור. הרגשתי שיש שם אוזן קשבת ורצון אמתי להקל עליי עד כמה שאפשר. הרב הבר ז"ל ונטע מלכה, מתאמת ההשתלות, ממש התמסרו לשם כך".

שינוי תכנית

לא עבר זמן רב, ונמצא מושתל שנראה

מלי טויטו, מטפלת במשפחתון, הגשימה חלום בגיל 62 כאשר תרמה כליה לאישה חולה < "אחרי הניתוח התחבקנו חזק-חזק ובכינו, ההתרגשות הגיעה לשיאה"

חיים וגם בבית החולים הבהירו לי שאם כל הבדיקות תקינות אין צורך לחשוש, ובאמת זכיתי לסייעתא דשמיא והבדיקות היו תקינות לגמרי. כך התקדמתי ועברתי עוד בדיקה ועוד ועדה. במשך כל התקופה הזו חייתי את התרומה ונשמתי אותה במשך 24 שעות ביממה. התרגשתי מאוד וכל הזמן ציפיתי לתוצאות בדריכות רבה. עם כל ז'י' שסימנתי כך גדלה ההתרגשות, ידעתי שאני מתקדמת אל הרגע הגדול, עד שהגעתי לוועדה הסופית של משרד הבריאות". מלי עוצרת ומציינת: "האמת היא שדי חששתי מהוועדה הזו, כי שמעתי שישנה היתכנות לפסילה. כל כך פחדתי שכל המאמצים שכבר השקעתי ירדו לטמיון".

הם ניסו לפסול אותך?

"זה לא שהם ניסו לפסול, אבל היה להם עניין לוודא באופן הברור ביותר שאני רצינית בכוונתיי וההחלטה לתרום התקבלה מתוך שיקול דעת ומחשבה. הם שאלו אותי למשל: 'מה תעשי אם יגידו לך שלא עברת את הוועדה?' השבתי להם שאני בדרך כלל סומכת מאוד על שיקול דעתם של רופאים ומשרדי ממשלה, אבל בנושא הזה - אם יחליטו שאיני יכולה לתרום, אני אגיש ערעור. דיברתי מתוך הלב, כי ידעתי שאני באמת ובתמים מוכנה להילחם ולעשות כל מאמץ כדי להגיע לשלב הסופי ולתרום כליה. בחסדי השם קיבלתי לבסוף את האישור המיוחל".

ולמי תרמת את הכליה?

"המושלת שלי בת 64, אישה מקסימה וטובה, אמה לשני ילדים וסבתא לנכדה. קיבלתי אותה אחרי שניסו לעשות התאמה ביני לבין שתי נשים אחרות. עם שתיהן זה לא הצליח, אך על השלישית אמרו לי שהיא 'כמו כפפה ליד'. פגשתי אותה לראשונה כשהמתנו לאחת הוועדות. אני חשבתי שהיא עומדת לתרום כליה, והיא הייתה בטוחה שאני עומדת לקבל כליה, כך שלא הבנו שאנו קשורות זו לזו. אבל בערב הניתוח נפגשנו באופן יזום, וזה היה רגע מרגש ביותר. התחבקנו חזק-חזק ובכינו. ההתרגשות הגיעה לשיאה".

אבל את ההתרגשות הגדולה עוד יותר חוותה מלי דווקא שבועיים לאחר מכן. "הגעתי לביקורת בבית החולים ופגשתי את המושלת שלי, כשהיא מחויכת ומאושרת. היא אמרה לי שעד היום היא נרגשת כשהיא קמה בבוקר ולא צריכה למהר לטיפול דיאליזה. היא גם סיפרה שהיא יכולה לשתות מים ללא שום הגבלה, לאכול פירות, ובקיצור - היא התחילה לחיות. יצאתי מהביקורת כשאני ממררת בבכי. אחרי תהליך כל כך ממושך ותקופה בה כל החיים שלי הוקדשו לתרומה, הרגשתי עד כמה שזכיתי. כי אין דבר מתוק יותר מלדעת שהיית שותף בהבאת חיים לעולם".

"אני כל כך מתרגשת שזכיתי לתרום כליה", על המשפט הזה חוזרת מלי טויטו שוב ושוב, כשקולה נשנק. ארבעה חודשים חלפו מאז התרומה, ובכל זאת היא מציינת שההרגשה הטובה לא עוזבת אותה לרגע. "רק אדם שתרם יכול להבין את התחושה הזו שאי אפשר לתאר אותה במילים. זה כמו אימא שמביאה תינוק לעולם ומתמוגגת ממנו עד אין קץ", היא מנסה להמחיש, "תחושת הסיפוק היא פשוט עצומה".

ישועה לשכן

הרעיון לתרום כליה צץ אצל מלי לראשונה לפני קצת יותר משנתיים. "פגשתי את אחת השכנות מהבניין הסמוך שסיפרה לי על כך שבעלה חולה וזקוק לתרומת כליה. אני לא יודעת מה גרם לי לקפוץ ולהגיד מיד: 'אל תדאגי, אני אתרום לו'. באותו יום חזרתי הביתה והייתי בטוחה שהשכנה חושבת שמשוהו אצלי השתבש. איך משהי זרה יכולה להצהיר תוך דקות ספורות שהיא מעוניינת לתרום כליה? ובכלל, ברור שצריכים לעבור לשם כך בדיקות ולקבל אישורים. למרות זאת ידעתי שדיברתי מהלב, ואני באמת רוצה מאוד לתרום לאותו שכן".

מלי לא הסתפקה ברצון חזק, אלא גם ביקשה להתקדם. "שוחחתי על הרעיון עם בעלי", היא מספרת, "בתחילה הוא חשש מעט, אבל אחר כך נתן את אישורו. בהמשך ניסיתי לשכנע גם את בני משפחתי הנוספים שדאגו לשלומי. אחרי שהצלחתי לשכנע את כולם, ניסיתי לבדוק איך ניהלים לכוזה תהליך ומה בדיוק צריך לעשות. הבירורים התקדמו בהדרגה, וכשפגשתי את אותה שכנה בפעם הבאה כבר התברר שהבן היקר שלה תרם כליה לאביו, שאכן החלים והתחזק". השכן קיבל כליה, אך עבור מלי הייתה זו רק תחילתו של הסיפור. "פניתי למתנת חיים והם עשו לי סדר בנושא. הם הסבירו שכדי לתרום יהיה עליי לעבור סדרה ארוכה מאוד של בדיקות וועדות, רק לאחר מכן ייקבע לי תור לניתוח. כך יצא ששעות אחר הצהריים שלאחר העבודה הוקדשו כמעט כולם להכנות לתרומה".

מלי מדברת על כך בטיריוליות, כאילו שמדובר בעניין של מה בכך. "זה לא רק אני, כל התורמים הם כאלו", היא ממחרת להסביר, "התרומה חשובה לנו, אז אנחנו מוכנים לוותר על דברים אחרים כדי להגיע למטרה".

"התחבקנו ובכינו"

אחד האתגרים שעמדו בפניה של מלי היה גילה הלא צעיר. "אני בת 62 וכשסיפרתי על כך שאני עומדת לתרום, היו לא מעט אנשים מסביבי שטענו שזה גיל מבוגר לכוזה ניתוח. אבל במתנת

שותפה לחיים

חנה אהרנוביץ'

מי יהיו 1000 התורמים הבאים?

מתנת חיים

מתנדבים למען השתלת כליה

מיסודו של הרב ישעיהו הבר זצ"ל

**אפשר לתרום
למתנת חיים דרך ביט!**

לשלוח למספר:
054-3213911

נא לשלוח כתובת
דוא"ל לאותו מספר
כדי לקבל קבלה

עיצול לטובה:

קנו בכרטיס אשראי,
תעגלו לשקל הקרוב
ותשלחו לנו את האגורות!
<http://bit.ly/MC-RU>

העברות בנקאיות:

בנק מרכנתיל-17
סניף כנפי נשרים-661
מספר חשבון 62951787
על שם "מתנת חיים"

**לתרומה
מאובטחת
באשראי:**

http://bit.ly/MC_TRUM

סיוע וחינוך בריאות מוחית
במסגרת תמיכת משרד הבריאות

**צ'קים לפקודת
מתנת חיים
יש לשלוח ל:**

מתנת חיים
כנפי נשרים 15
ירושלים 9546427

מוקד תרומות: 2716*

judy@kilya.org.il

ניתן לתרום בעמדות 'נדרים פלוס' ו'קהילות'

למתנת חיים אישור מס הכנסה לענין תרומות לפי סעיף 46